

V o s s e n z o e k e r

(Foxfinder – 2011)

D a w n K I N G

© Vertaling

2015
ALMO
Royal House, Coremansstraat 34
B - 2600 Berchem

Hedwig COOREMANS
't Serclaesstraat 11
B-1740 Ternat
(0)2/582.09.48
hedwig.cooremans@telenet.be
Website: users/telenet

P e r s o n e n

- * *William Custers*, de Vossenzoeker, 19 jaar oud.
- * *Samuel Andersen*, landbouwer, late dertiger.
- * *Judith Andersen*, zijn echtgenote. Aantrekkelijke vrouw, begin dertig.
- * *Sara Antons*, een buurvrouw, begin dertig.

* * * * *

P l a a t s e n

- * De keuken bij Samuel en Judith
- * De slaapkamer van Samuel en Judith
- * De slaapkamer van William
- * Een modderveld
- * De hof met weide bij Sara
- * Een veld
- * De keuken bij Sara
- * De bossen

1.

De keuken van de boerderij van Samuel en Judith. Kraaknet onderhouden, met een minimum aan decoratie.

Samuel en Judith zitten aan tafel. Ze hebben hun beste kleren aan: nette, eenvoudige kledij die er tijdloos uitziet.

Buiten giet de regen.

SAMUEL. Vanmorgen naar boven geweest. Ik schat dat de helft van de tarwe het zitten heeft.

JUDITH. 't Kan nog goed komen.

SAMUEL. Niet zolang dit weer blijft aanhouden. *(Pauze.)* 't Veld van 't Oosteind... 'n Verspilling van zaaizaad. Precies een moeras.

JUDITH. We kunnen er misschien nog iets uithalen. Beter dan niets.

SAMUEL. Ik ben te vroeg beginnen zaaien. Meer kan ik niet zeggen.

JUDITH. Maar we weten het toch nog niet, of wel? Het kan morgen ophouden. *(Pauze.)* De prei, die zal gelukt zijn.

SAMUEL. Hu. Goed wil ik hem niet noemen. *(Pauze. De regen klettert tegen de ruiten.)* Hoor dat eens. Het is stom om op een dag als deze te willen reizen.

JUDITH. Hij zal doorweekt zijn. En verkleumd van de kou.

SAMUEL. Yep. *(Pauze.)* Laat de brief nog eens zien.

Judith geeft hem een brief. Samuel neemt hem aan en kijkt hem in.

SAMUEL. Hij heeft een mooi handschrift. Knap.

JUDITH. Het is een eer dat een van hen blijft logeren. Dat zegt iedereen.

SAMUEL. Hu. "Uw regio doorlichten". Wat wil dat zeggen?

JUDITH. 'k Zou 't niet weten.

Pauze.

SAMUEL. Ik zie niet in waarom hij dan bij ons moet zijn.

JUDITH. Dat staat er niet in.

SAMUEL. Er zijn er die veel meer plaats hebben. In de "regio".

JUDITH. Ja, maar hij...

SAMUEL. Hij zou in een grote woonst moeten logeren.

JUDITH. Hij heeft gevraagd om hier te mogen verblijven.

SAMUEL. Ja. Vraagt hij speciaal. (*Pauze.*) Als er iets gebeurt op ons land, dan zou ik het weten. Ik ken mijn eigen land toch? Ik zit dag en nacht buiten en ik heb niks gezien. Gij hebt ook niks gezien. De mannen hebben ook niks gezien. Er is daar niks.

JUDITH. Ze zijn slim. Ze verstoppen zich. Dat zeggen de mensen toch.

SAMUEL. Ik zou 't weten. (*Judith knikt. Pauze.*) Hij moet iets gehoord hebben. Kan niet anders.

JUDITH. Hoe?

SAMUEL. Iemand heeft flink geroddeld, ben ik zeker.

JUDITH. Dat moogt ge niet zeggen. Wie zou zo iets doen?

SAMUEL. Kan om 't even wie zijn.

JUDITH. (*Kijkt bezorgd.*) Nee. Dat kan niet.

SAMUEL. Ik vraag het hem als hij er is.

JUDITH. Durf niet! Als iemand iets gezegd heeft, zult gij het alleen maar erger maken.

Pauze.

SAMUEL. Goed. Dat hij zijn tijd maar verprutst door naar geroddel te luisteren. Ik zeg niks.

Pauze.

JUDITH. Hoe laat is 't?

SAMUEL. Twintig na. Hij is laat.

JUDITH. Hij zal nu wel vlug komen.

SAMUEL. Dat hebt ge een uur geleden ook gezegd.

JUDITH. Misschien zijn de wegen ondergelopen.

SAMUEL. Hm. Ik denk het. En het duurt niet lang meer of de brug spoelt weg.

JUDITH. Het deugt niet, Sam. Ge zult nog moeten gaan kijken waar hij blijft.

SAMUEL. Dat ziet ge van hier. De beesten moeten nog gevoederd worden. Die wachten niet.

JUDITH. En als hij verloren gelopen is?

SAMUEL. Dan komt hij niet. Kan ik tenminste voort doen. (*Hij staat recht.*)

JUDITH. Nee, ge gaat mij niet alleen laten om hem te ontvangen.

SAMUEL. Goed, dan. (*Hij gaat opnieuw zitten.*)

JUDITH. Als hij er is, moet ge uw manieren houden. Zijt beleefd. Beloof me dat.

SAMUEL. Hij zal ons moeten nemen zoals we zijn, zeker?

JUDITH. Sam!

Er wordt flink op de deur geklopt. Judith schrikt recht.

JUDITH. Hij is daar! (*Ze aarzelt.*)

SAMUEL. Doe dan open.

JUDITH. Ik kan niet.

Samuel gaat openmaken. Daar staat William. Hij draagt een lange, zwarte geoliede overjas en een grote hoed met een brede rand. Hij heeft verscheidene zakken bagage mee. Hij is doornat.

SAMUEL. William Custers?

WILLIAM. Ja.

SAMUEL. Ik ben Sam Andersen. Kom binnen.

WILLIAM. (*Glimlacht verontschuldigend.*) Nog niet.

SAMUEL. Oh...

WILLIAM. Is de vrouw des huizes aanwezig?

SAMUEL. Judith!

Judith komt naar de deur.

WILLIAM. Bent u Judith Andersen? Mevrouw.

JUDITH. Ja, dat klopt. (*Wil hem een hand geven.*) Kom toch binnen. Ge moet verkleumd zijn.

WILLIAM. En u bent Samuel Andersen. De heer.

SAMUEL. Ben ik. Zei ik toch.

WILLIAM. Kunt u zich legitimeren?

SAMUEL. Excuseer?

WILLIAM. Ik moet een officieel document zien. Van u beiden. Alstublieft.

JUDITH. (*Haar hand zakt.*) Hu.

Judith gaat naar een ladekast, trekt een lade open en begint te zoeken. William blijft in de regen staan, nog steeds behangen met bagage.

SAMUEL. Grappige manier om mensen te groeten.

WILLIAM. Het spijt me, maar u kan om het even wie zijn.

SAMUEL. Denkt ge misschien dat we de echte Andersens in de waterput hebben gekieperd?

WILLIAM. Ik weet het niet. Is dat zo?

Judith laat hem de documenten zien. Hij knikt. Ten slotte komt hij naar binnen en zet hij zijn bagage op de grond.

WILLIAM. U moet me excuseren dat ik zo strikt overkom. Judith.

Hij geeft zijn hand en Judith neemt ze. Hij glimlacht.

WILLIAM. Samuel.

Samuel neemt de toegestoken hand aan.

WILLIAM. Ik dank u omdat ik mag blijven logeren. Wij appreciëren uw medewerking in deze aangelegenheid.

Pauze.

JUDITH. Geen moeite. We vinden het fijn u te mogen ontvangen. Wij krijgen hier niet zoveel bezoekers. Ik zet ons een lekkere kop thee.

WILLIAM. Als u het niet erg vindt; ik ga eerst mijn bagage opbergen.

JUDITH. Natuurlijk. Ja. De kamer is nogal aan de kleine kant, vrees ik.

WILLIAM. Ik ben er zeker van dat ze meer dan behoorlijk is. (*Samuel bukt zich om de bagage op te nemen.*) Nee, ik neem ze wel, als u er niets op tegen hebt.

Samuel zet een stapje opzij.

JUDITH. Hierlangs.

Judith gaat hem voor. William neemt zijn bagage, knikt naar Samuel en volgt Judith.

* * * * *

2.

De keuken.

William, gekleed in hemd, zwart vestje en lange broek, zit samen met Samuel en Judith aan tafel. Ze hebben net soep en brood gegeten. De tafel werd nog niet afgeruimd.

WILLIAM. Ik dank u. Het was erg lekker.

JUDITH. Wilt ge een glaasje cider om de gaatjes te vullen? Of een pint bier?

WILLIAM. Nee...

JUDITH. Thee? Koffie?

WILLIAM. Hartelijk dank. Nee.

JUDITH. Dan ruim ik af.

Judith ruimt bord en bestek af bij William. Die veegt de kruimeltjes weg. Hij neemt een notaboek en ontvouwt een landkaart. Samuel kijkt toe.

WILLIAM. Ik moet u alleen maar een paar vragen stellen.

SAMUEL. Nu? Kan dat niet wachten tot morgen?

WILLIAM. Het duurt niet lang. (*Judith komt zitten.*) Uw landgoed is 25 hectare groot?

SAMUEL. Ja.

WILLIAM. (*Neemt nota.*) En welke soort dieren hebt u op deze hoeve?

JUDITH. Bedoelt ge... want wij hebben er nog geen gezien.

WILLIAM. Ik bedoel, heel eenvoudig, welk soort dieren er op deze hoeve zijn.

SAMUEL. Een paar koeien, varkens, kippen. Dat is het zowat.

WILLIAM. U doet aan akkerbouw.

SAMUEL. Ja.

WILLIAM. Huisdieren?

JUDITH. We hadden een kat, maar die is weggelopen. (*William neemt nota.*) Is dat van belang?

WILLIAM. Een verdwenen kat, als eenmalig, geïsoleerd incident is niet belangrijk.

JUDITH. Oh...

WILLIAM. Wanneer gebeurde dat?

JUDITH. In maart.

WILLIAM. (*Toont op kaart.*) Dit is de grenslijn die wij hebben van uw eigendom. Is die correct?

SAMUEL. Hu. Precies toch.

WILLIAM. Is die correct?

SAMUEL. Ja.

WILLIAM. En dit is eigendom van David Jansen. De heer.

SAMUEL. Ja.

WILLIAM. En dit is eigendom van Abram Antons. De heer.

SAMUEL. Dat staat toch allemaal op de kaart.

WILLIAM. Ik controleer mijn gegevens. Wat is dit?

SAMUEL. Dat zijn bossen.

WILLIAM. Bossen? Rijpe bomen, jonge bomen... struiken?

SAMUEL. Euh... Ja.

WILLIAM. Soorten?

SAMUEL. Allebei.

WILLIAM. U zegt?

SAMUEL. Ik bedoel, van alles wat.

WILLIAM. En wie is de eigenaar?

SAMUEL. Wel... Niemand.

WILLIAM. (*Noteert.*) Hebt u al fazanten gezien op uw landgoed?

SAMUEL. Ja. Jansen kweekt ze voor de jacht. Ze vliegen over de schutting.

WILLIAM. En herten? Hebt u al herten gezien op uw landgoed?

SAMUEL. Ah...

JUDITH. Nee, niet zo dikwijls.

WILLIAM. Uw antwoord is dus ja.

JUDITH. Ja.

WILLIAM. Eenden? Hebt u eenden opgemerkt? Die overvliegen of op het land blijven zitten?

JUDITH. Euh...

SAMUEL. Nee.

WILLIAM. U hebt hier nog nooit eenden gezien?

SAMUEL. We zien wel eenden, maar we hebben er zelf geen.

WILLIAM. Het antwoord is dus ja. U hebt eenden gezien. Vliegen ze over of blijven ze op het land zitten?

Samuel draait zich geërgerd af.

JUDITH. De twee.

WILLIAM. Hebt u meer eenden gezien die overvlogen, of meer eenden die op het land bleven zitten, over het algemeen gesproken?

JUDITH. Euh... Die overvliegen.

WILLIAM. (*Noteert.*) Dassen?

SAMUEL. Ja. In de zevenendertig jaar dat ik hier woon heb ik al een das gezien.

WILLIAM. Samuel, deze vragen dienen eenvoudigweg om me een duidelijk beeld te kunnen vormen van de situatie hier.

SAMUEL. Hier is geen situatie.

WILLIAM. Ik hoop eerlijk gezegd van niet. Goed. Wilt u alsjeblieft stevig nadenken alvorens de volgende vraag te beantwoorden. Kunt u mij zeggen of de frequentie waarin u deze dieren -fazanten, herten, eenden, dassen- in het voorbije jaar hebt gezien eerder hoog of laag was.

Samuel en Judith denken stevig na.

SAMUEL. Gewoon. Niet te hoog, niet te laag. (*Judith knikt instemmend.*)

WILLIAM. (*Noteert.*) Dit is erg nuttig. Ik dank u zeer.

JUDITH. Gaat ge ons niks vragen over... over...

WILLIAM. Nee.

Lange stilte. William bestudeert de kaart en zijn nota's.

WILLIAM. Samuel, mijn gegevens vertellen mij dat uw hoeve niet op schema is om de quota's van dit jaar te halen.

SAMUEL. (*Fronst de wenkbrauwen.*) Ja-a...

WILLIAM. Tot dusver hebt u minder dan twee derden geproduceerd vergeleken met het vorige jaar.

JUDITH. Zo slecht zal het toch niet zijn...

WILLIAM. Kijk naar de cijfers.

JUDITH. Dat maken we goed met de winteroogst.

WILLIAM. Eerlijk gezegd, dat is onmogelijk.

SAMUEL. Daarom zijt ge naar hier gekomen.

WILLIAM. Ik ben naar hier gekomen om u te helpen.

SAMUEL. Uh.

WILLIAM. Wij nemen de continuïteit van de voedselvoorziening in ons land zeer ernstig. Er is

haast geen foutenmarge mogelijk. Als de ene hoeve achterop raakt, moet een andere de achterstand bijwerken. Of de mensen krijgen honger.

SAMUEL. Dat weten we.

WILLIAM. Een land kan alleen werken met een gezonde maag, Samuel. Zonder voedsel zijn we weerloos. Dan zijn we klaar voor exploitatie door om 't even welke vreemde mogendheid.

SAMUEL. Abram zit ook achterop.

WILLIAM. Zal de heer Abram Antons zijn quota's niet halen?

William bladert door zijn nota's. Judith zendt Samuel een vermanende blik.

WILLIAM. De hoeve van de heer Antons is op de goede weg. Beweert u dat zijn winteroogst klein zal zijn?

SAMUEL. De helft van zijn akkers staat onder water. Wat verwacht ge dan?

WILLIAM. Het land verwacht dat elke burger zijn plicht doet.

JUDITH. Ja, natuurlijk.

WILLIAM. En uw andere burenen? Weet u daar iets over?

SAMUEL. Mijn overgrootvader heeft deze hoeve gebouwd. Staat dat ook in uw nota's?

WILLIAM. Zeker. Een indrukwekkende erfenis. Weet u iets over...

JUDITH. Pak onze boerderij niet af.

SAMUEL. Rustig, Judy.

JUDITH. We hebben een slecht jaar gehad. Overstromingen, de plaag. En... ons zoontje.

WILLIAM. Uw zoontje?

JUDITH. Hij is gestorven.

Pauze. William zoekt in zijn nota's.

WILLIAM. Uw zoon Daniël, vier jaar oud?

JUDITH. Ja.

WILLIAM. U hebt ons van dat feit niet op de hoogte gesteld.

JUDITH. Nee. Het spijt me. We... We zijn het vergeten.

WILLIAM. Juist, ja...

JUDITH. We hebben een bijzonder moeilijke periode achter de rug.

WILLIAM. Aanvaard mijn oprechte leedwezen.

JUDITH. Dank u.

WILLIAM. En u hebt geen andere kinderen.

JUDITH. Nee.

SAMUEL. (*Hij staat recht.*) Ik ga de stallen sluiten. 't Wordt laat.

WILLIAM. Ik weet dat het lastig is, maar ik moet het vragen. Wanneer is Daniël gestorven?

JUDITH. In maart.

Samuel gaat naar buiten.

WILLIAM. En... Op welke manier?

JUDITH. Een ongeluk. (*William noteert.*) Meneer Custers... Ik...

WILLIAM. Noem me William.

JUDITH. William. Mijn man... Hij is ziek geweest. Hij...

WILLIAM. Is hij ziek geweest? Het spijt me dat te horen. Welk soort ziekte?

JUDITH. (*Fronst de wenkbrauwen.*) Sam is intussen genezen. We stellen het wel nu.

WILLIAM. Judith, deze hoeve heeft alles wat mogelijk is qua werklui, land en materieel. En toch hebt u de doelstellingen die voor u bepaald werden niet gehaald. De vraag die wij verplicht zijn te stellen is: waarom?

JUDITH. Pech.

WILLIAM. Zoiets bestaat niet. (*Judith weet niet wat antwoorden.*) U bent niet gelukkig met mijn komst. Het is duidelijk dat u liever hebt dat ik ga.

JUDITH. Helemaal niet, ik...

WILLIAM. Is er nog iets dat u zou willen opbiechten?

JUDITH. (*Geschokt.*) Nee! Ik bedoelde alleen maar. Gewoon. Dat Sam rust nodig heeft. Ik zou graag hebben dat ge hier zo vlug mogelijk klaar zijt, in zijn belang. Meer bedoelde ik niet.

WILLIAM. In zijn belang, in uw belang en in het belang van het land, zal ik mijn werk doen. Is dat duidelijk? (*Judith knikt.*) Goed. Vertel me dan: wanneer is Samuel ziek geworden?

JUDITH. In maart.

WILLIAM. (*Noteert.*) Symptomen?

JUDITH. Het was griep. Heel erg. Hij was zo slap als een jong katje. Hij was weken aan een stuk niet in staat om te werken.

William bekijkt Judith. Ze liegt en hij weet het.

WILLIAM. Juist, ja.

Meer nota's. Judith ze voelt zich steeds ongemakkelijker. Ten slotte kijkt William op.

WILLIAM. Bedankt, Judith. Ik heb heel wat stof om over na te denken.

Hij schrijft verder. Judith gaat weg.

* * * * *

3.

De slaapkamer van Samuel en Judith.

Samuel zit op het bed en staart in het niets. Judith komt binnen en gaat bij hem zitten.

JUDITH. Sam?

Pauze.

SAMUEL. Hij is hier omdat we achterop zijn.

JUDITH. Dat heeft hij niet gezegd.

SAMUEL. Hij is hier omdat we achterop zijn. En we zijn achterop door mijn schuld.

JUDITH. Het was uw schuld niet.

SAMUEL. Ge hadt nooit met mij mogen trouwen.

JUDITH. Sam, alstublieft. *(Pauze.)* Het komt allemaal in orde. Ze zullen ons onze boerderij niet afnemen omwille van één slecht jaar.

SAMUEL. Ze hebben die van Lowie Potter wel aan Jansen gegeven.

JUDITH. Dat is iets anders. Lowie was oud. En... Hij had geen erfgenaam.

SAMUEL. Tja...

Pauze. Judith neemt zijn hand vast.

JUDITH. Sam, de snelste manier om van hem af te geraken is al zijn vragen beantwoorden en bewijzen dat hier niks verkeerd loopt.

SAMUEL. Hu.

JUDITH. Eens hij weg is kunnen we aan de toekomst denken. Volgend jaar wordt het beter.

SAMUEL. Kan moeilijk slechter.

Judith slaat haar armen om hem heen.

JUDITH. Het komt in orde. Ge zult het zien.

SAMUEL. *(Knikt.)* Ik verdien u niet.

JUDITH. Doe niet zo stom.

Ze zoent hem. Hij zoent terug. Ze dringt aan, probeert de zoen passioneel te maken. Samuel duwt haar zachtjes van zich af.

SAMUEL. Ik... 't Is al laat.

Judith knikt. Ze geeft toe. Ze maken zich klaar om naar bed te gaan.

We zien William in de kleinere kamer, aan de andere kant van de muur. Zijn lange, zwarte jas hangt over de deur van de kleerkast te drogen. Zijn bagage staat aan de voet van zijn eenpersoonsbed.

WILLIAM. “Persoonlijk dagboek van William Custers. Maandag. Aankomst op het landgoed van de heer en mevrouw Samuel Andersen. Gedurende het verblijf hier, merkte ik dat verscheidene vogels op een verdachte manier in de lucht rondcirkelden. Kon hen niet nauwkeurig identificeren omwille van de regen, maar was hoe dan ook blij een schuiloord te vinden. Het is ver lopen naar de Andersenhoeve. Mogelijk belangrijk areaal van besmetting. Het is laat, ik ben moe en deze kamer is ongewoon koud, maar dat is goed om elke afleiding uit mijn gedachten te bannen en me te concentreren op het bijzondere belang van mijn missie. Mijn inleidende vragenlijst, die ik afhandelde na een smakelijke prei- en aardappelsoep klaargemaakt door Judith, en mijn persoonlijke eerste indrukken, leidden me naar enkele concrete conclusies. Eén: de dood van Daniël, het enige kind van de Andersens, de ziekte van Samuel, het verdwijnen van de huiskat en de terugval van de productiviteit van de hoeve; dat alles gebeurde in de maand maart van dit jaar. Twee: Judith doet haar best om vriendelijk te zijn, maar ze is duidelijk bang voor mij. Desondanks slaagde ze erin mijn aanwezigheid in vraag te stellen en kwam ze er bijna toe me te zeggen weg te gaan. Een ongewoon dappere vrouw, of een wanhopige? Drie: de dood van het zoontje werd niet aan de overheid gemeld. Waarom niet? Vier: Samuel is gespannen, haast agressief. Rouwproces van een ouder, mogelijk in combinatie met stress. Maar kan evengoed wat anders zijn.”

William legt zijn oor op de muur die hem van de andere slaapkamer scheidt. Volledige stilte van die kant. William noteert wat in zijn dagboek. Hij opent een van zijn zakken en haalt er een hemd uit. Hij opent de deur van de kleerkast en hangt het hemd op. Dan ziet hij iets in de kleerkast en haalt het eruit. Het is een stuk kinderspeelgoed: een houten paard op wieljes, waar flink wat stof op ligt.

* * * * *

4.

's Morgens. In de keuken schenkt Judith een kopje koffie in voor Sara, haar buurvrouw.

JUDITH. 't Is niet bij u dat hij zijn onderzoek voert.

SARA. Als hij denkt dat hij bij u iets gevonden heeft, zal hij wel bij ons komen aankloppen.
Dat kan niet anders.

JUDITH. Hij vindt niks waar niks te vinden valt.

SARA. Niks?

JUDITH. Ge denkt toch niet dat wij ermee zitten, zeker?

SARA. Nee. Absoluut niet.

JUDITH. Dan zal hij ook niks vinden. Over een paar dagen is hij weg.

SARA. Ik hoop het. *(Pauze. Sara bekijkt Judith.)* En hoe gaat het met u? Ge ziet er moe uit.

JUDITH. Ik voel me... elke dag zo. Het is echt vermoeiend.

Pauze.

SARA. Ik snap niet hoe gij dat volhoudt.

JUDITH. Een van ons tweeën moet toch de sterkste zijn.

SARA. De Sam is nu toch weer de oude.

JUDITH. Ja. Hij stelt het veel beter.

SARA. Enne... de rest?

JUDITH. Ach. Nee. Hij zegt altijd dat hij moe is. Of hij blijft op tot ik in slaap ben gevallen.

SARA. Ge moet blijven proberen.

JUDITH. Ik wil hem niet dwingen. Dat maakt het alleen maar erger.

SARA. Dat is zo al een half jaar, Judy. Langer zelfs.

JUDITH. Hij heeft tijd nodig.

SARA. En wat hebt gij nodig? (*Pauze.*) Als *hij* te weten komt dat ge niet meer... Dat gaat zich tegen u keren.

JUDITH. Hoe kan hij dat te weten komen. Ik ga het niet aan zijn neus hangen.

SARA. En de Sam...

JUDITH. Sam wil het er zelfs niet met mij over hebben.

SARA. (*Knikt nadenkend.*) Hoe ziet hij eruit?

JUDITH. Jong. Mager. Te mager.

SARA. Ze kweken die daar gelijk monniken. En ze leven gelijk monniken ook. Geen vrouwvolk. Geen drank. Niks eigenlijk.

JUDITH. Oh. Gisteravond heb ik hem een pint aangeboden.

SARA. Zijt voorzichtig! Straks gaat hij nog denken dat ge een koppel zattekloten zijt.

JUDITH. Oh. Ik vroeg hem of hij een glas cider wou, meer niet. We hadden er zelfs geen in huis.

SARA. Goed. Hij is gevaarlijk. Eén woord van hem en 't is gebeurd. Ge vliegt eruit.

JUDITH. Hij zegt dat hij gekomen is om ons te helpen.

SARA. Judy... Toen ik de laatste keer met den Bram naar 't stad ben gegaan, heeft iemand me... dit gegeven.

Ze haalt een slordig gedrukt pamflet uit haar zak met de tekst: "Vossen. Niet onze Vijand!" Ze geeft het aan Judith.

JUDITH. Potdorie, Sara! Waarom brengt ge zoiets naar hier als ge weet dat ik hem onder mijn dak heb?

SARA. Hier zeggen ze dat de vos in ons land bijna uitgestorven is.

JUDITH. Dat is maar goed ook!

SARA. Ha ja?

JUDITH. Natuurlijk!

SARA. Als er geen vossen meer zijn, zou alles beter moeten gaan. Denkt gij dat alles nu beter gaat?

JUDITH. Ik... ik wil dit niet hebben, Sara.

SARA. Ge moet het eens lezen.

JUDITH. Nee! Neem het weer mee! Ik heb al problemen genoeg.

Judith duwt het pamflet in Sara's handen. William verschijnt in het deurgat. Hij staat achter Sara en kan bijgevolg niet zien wat ze in de hand houdt.

JUDITH. Meneer Custers! Goede morgen.

Sara propt het pamflet in haar zak.

WILLIAM. William, alsjeblieft. Noem me toch William. Goede morgen... ?

JUDITH. Dit is Sara. Sara, dit is meneer William Custers.

WILLIAM. Sara Antons. Mevrouw. Gehuwd met Abram. Kinderen: Nataniël en Rebecca. Uw hoeve ligt iets westelijker, dacht ik.

SARA. Dat klopt.

Met een glimlach biedt William zijn hand aan. Sara neemt ze.

SARA: Ik... Ik zei zojuist tegen Judith wat een geluk ze heeft dat een Vossenzoeker bij haar mag logeren. Het is een echt privilege.

WILLIAM. Ik ben er zeker van dat Judith liever heeft dat ik haar niet voor de voeten loop.

JUDITH. Nee. Ik bedoel. Ik ben blij dat ge er zijt. Ge probeert ons te helpen.

WILLIAM. Dat probeer ik inderdaad.

JUDITH. Ge hebt het ontbijt gemist.

WILLIAM. Ja. Ik heb een eerder onrustige nacht achter de rug. En dan heb ik me nog overslapen. Maar zo ben ik absoluut niet.

JUDITH. Scheelt er wat met de kamer?

WILLIAM. Nee, nee. Ze is perfect.

JUDITH. Ga zitten. Ik maak u iets klaar.

WILLIAM. Hebt u een stuk brood?

JUDITH. Uh...

WILLIAM. Om mee te nemen.

Judith geeft hem een stuk brood. Hij stopt het in zijn knapzak.

WILLIAM. Nog een prettige dag, dames. (Af.)

SARA. Oh...

JUDITH. St! (Ze gaat naar de deur.) Hij is weg.

SARA. Zou hij gehoord hebben wat ik zei?

JUDITH. Ik weet het niet. Nee. Nee, ik denk van niet.

SARA. Ge hebt eerst toch gezegd dat hij al weg was.

JUDITH. Dat dacht ik.

SARA. Ge hadt zijn kamer moeten controleren.
JUDITH. Ik heb aan de deur geluisterd. Hoe kon ik het weten?

Pauze.

SARA. Als hij gehoord heeft wat ik...
JUDITH. Dat heeft hij niet.
SARA. Ik ga naar huis.
JUDITH. Sara...
SARA. Wat?
JUDITH. Hij weet dat gij en Bram een mindere oogst zullen hebben. Sam heeft er iets over gezegd.
SARA. Het is niet aan de Sam om met hem over onze boerderij te kletsen!
JUDITH. Maar het was niet zijn bedoe...
SARA. Godverdomme! Gij moet hem geen reden zitten geven om bij ons te komen snuffelen.
JUDITH. Ik weet het...
SARA. Ik ben weg. Ik moet met den Bram spreken.
JUDITH. Het spijt me.
SARA. Zijt liever voorzichtig als ge iets zegt waar hij bij staat.
JUDITH. Beloofd.

Sara legt het pamflet op tafel en gaat weg.

JUDITH. Laat dat hier niet liggen, Sara!

Ze kijkt naar het pamflet alsof het om een gevaarlijk beest gaat. Ten slotte neemt ze het op, vouwt het zo klein mogelijk en stopt het in haar zak.

* * * * *

5.

William zit gehurkt in een modderveld. Hij kijkt geconcentreerd naar iets in de verte.

Samuel verschijnt aan de rand van het veld. Hij kijkt naar William.

SAMUEL. Uh.

WILLIAM. Samuel. Goede morgen.

SAMUEL. 't Is één uur.

WILLIAM. Ah. Goede middag in dat geval.

Pauze.

SAMUEL. Waar zit ge naar te kijken?

WILLIAM. De bossen.

SAMUEL. Oh. *(Ze kijken allebei naar de bomen.)* Iets te zien?

WILLIAM. Ik vond...

Hij zoekt in zijn gerief en haalt er een kleine dierenschedel uit.

WILLIAM. ... dit. Het lag in het veld hiernaast, met lege oogkassen die recht naar die boom daar wezen. Recht op recht. Alsof ze er naar staarden. Begrijpt u?

SAMUEL. 't Is de schedel van een konijn.

WILLIAM. Het is een boodschap.

SAMUEL. *(Het bevalt hem allerminst.)* Wat?

WILLIAM. Het rode Beest jaagt op het konijn. Wat maakt dat het konijn onze bondgenoot is.

SAMUEL. Is dat zo? Omdat ze elk jaar de helft van mijn oogst opvreten, zeker.

WILLIAM. Ik denk dat de konijnen op uw landgoed ons proberen te waarschuwen.

SAMUEL. Ge bedoelt dus dat dit konijn... Het besloot om op de grond te gaan liggen en te sterven, terwijl het naar die boom wees, omdat het wist dat gij zoudt langslopen en hem vinden?

WILLIAM. De natuur zit vol symbolen, Samuel. Je moet ze alleen weten te interpreteren.

SAMUEL. Hu.

WILLIAM. Dit veld, deze doening... het gehele land is een slagveld tussen de krachten van de beschaving en de krachten van de natuur. Als wij verliezen, verhongert het land. Onze dorpen en steden zullen vervallen en tussen de ruïnes zullen bomen groeien die het

gebeente van de doden als meststof gebruiken. Beseft u dat wel? Ze willen niets meer of minder dan onze totale ondergang. Samuel. Zonder de mens, triomfeert de Vos.

SAMUEL. Vandaar dat de konijnen ons helpen?

WILLIAM. Precies. Mijn hypothese is dat ik bij nader onderzoek in die bossen op meer bewijzen van besmetting zal stoten.

SAMUEL. Ge zult konijnenpijpen vinden. Hopen van die smerige konijnenholten. En 't zal niet nodig zijn... dat ge symbolen moet interpreteren om te weten waar ze voor dienen.

WILLIAM. Integendeel. Dat zal ik wel.

SAMUEL. Konijnen. In die bossen. Meer niet. Als ik een konijn zie, dan schiet ik het dood. Ik ben er godverdomme zeker dat die daar niet zitten om mij te helpen. *(Pauze.)* Ik zal ze u laten zien, de konijnenpijpen. Kom mee.

WILLIAM. Nee. Dank u wel.

Pauze. Samuel snapt er niets meer van.

SAMUEL. Goed. Wel. Komt ge eten? Judith heeft iets lekkers klaargemaakt.

WILLIAM. Nee. *(Samuel knikt en wil weggaan.)* Samuel. Nu je hier toch bent; er is iets wat ik je wou vragen.

SAMUEL. Oh?

WILLIAM. Uw zoon. Daniël. Hoe is hij precies gestorven? *(Pauze.)* Ik weet dat zoiets niet prettig is, maar de zonen en de dochters van onze boerengezinnen vormen een waardevolle schat voor de toekomst van dit land. De dood van Daniël raakt ons allen.

Het is alsof Samuel hem een klap in het gezicht wil geven. William zet een stap opzij. Nu spreekt hij Samuel bijzonder vriendelijk toe.

WILLIAM. Sam, ik dacht dat ik Judith deze vragen beter kon besparen. Maar als je 't liever hebt dat ik het haar vraag. Vanavond. *(Pauze.)*

SAMUEL. Nee. Doe maar.

WILLIAM. Hoe is Daniël gestorven?

SAMUEL. Verdronken.

WILLIAM. Hoe?

Pauze.

SAMUEL. Het was donker aan 't worden. Judy was naar Bram om Sara te zien. Ik heb Dan in bed

gestopt. Ben dan bij 't vuur in slaap gevallen. Werd wakker. Dacht dat iemand mijn naam zei. Maar er was niemand. Ik zag dat de deur open stond. Keek op de klok. Die van mijn vader nog. Tien na negen, precies. 'k Ging naar boven. Hij was er niet. Ik riep hem. Ik ging naar buiten... 'k Heb overal gekeken.

Pauze.

WILLIAM. Samuel?

SAMUEL. Vond hem. Vond Dan. Dood... In een halve meter vloedwater. Uitgegleden in de modder, veronderstel ik. Hij zat van boven tot onder...

Pauze.

WILLIAM. Heb je er een dokter bijgehaald?

SAMUEL. Ik denk dat hij het was die mijn naam heeft gezegd. Toen hij de trap afkwam. Hij zei mijn naam. Papa, zei hij. Dat heb ik gehoord. In mijn slaap. Maar ik ben niet vlug genoeg wakker geworden.

WILLIAM. Heb je er een dokter bijgehaald?

SAMUEL. Ik had de deur moeten op slot doen. Ik had moeten... Ik moest op hem letten. Het was mijn schuld.

WILLIAM. Sam, heb je er een dokter bijgehaald?

SAMUEL. Ik probeerde hem te beademen. Maar hij was dood. Koud.

WILLIAM. Dan moet hij daar al een poos gelegen hebben. Als je wakker was geworden omdat Daniël iets tegen je zei, zouden er maar een paar minuten verstreken zijn. Dan zou hij nog warm zijn geweest.

SAMUEL. Het was een koude nacht.

WILLIAM. Hm. Is de dokter geweest?

SAMUEL. Zei dat hij verdronken was.

WILLIAM. Ik zal de officiële akte moeten inkijken.

SAMUEL. (*Knikt.*) Tien na negen. Ik zou hem die klok later cadeau gedaan hebben. De klok van mijn vader.

Pauze.

WILLIAM. Vertel eens. Leed Daniël aan slaapwandelen?

SAMUEL. Nee.

WILLIAM. Is hij 's nachts nooit eerder op zijn eentje naar buiten geweest?

SAMUEL. Nee.

WILLIAM. Ik dank je omdat je het me verteld hebt. Ik beseft hoe lastig het moet geweest zijn.

Pauze.

SAMUEL. Ik ga naar binnen.

Samuel gaat weg. William neemt nota.

* * * * *

6.

De keuken.

Judith dekt de tafel. William kijkt toe. Ze voelt zich erg ongemakkelijk onder zijn strakke blik.

JUDITH. Hebt ge al... euh... eens goed rondgekeken?

WILLIAM. Dat heb ik.

JUDITH. *(Knikt.)* 't Is precies of de hemel speciaal voor u was opgeklaard.

WILLIAM. Ja.

Pauze.

JUDITH. Ik was niet zeker of ge met ons zoudt blijven eten. Ge zijt 's middags niet komen opdagen.

WILLIAM. Wij doen een poging om met mate te eten.

JUDITH. Geen middageten dus?

WILLIAM. Ik had het brood dat je me gegeven hebt.

JUDITH. Dat is toch niet genoeg. Niet als ontbijt en middagmaal samen. Hebt ge dan geen honger gekregen?

WILLIAM. Eetlust is een terechte herinnering aan het spook van de hongersnood die ons land bedreigt.

JUDITH. Oh. Waarom gaat ge niet zitten? Sam zal er direct zijn.

WILLIAM. Doe ik. Bedankt. *(Hij gaat zitten.)* Kan ik helpen?

JUDITH. Nee, nee... Ge zijt onze gast.

Het doet William duidelijk genoeg dit te horen.

WILLIAM. Het ruikt erg... Lekker.

JUDITH. Ge zult wel honger hebben. Als ge liever niet wacht, kan ik u...

WILLIAM. Nee, ik wacht wel. *(Pauze.)* Wat is het?

JUDITH. Stoofpot.

WILLIAM. Oh. Goed.

Pauze.

JUDITH. Gij reist zeker veel?

WILLIAM. Tot dusver heb ik uitsluitend in dit district gewerkt.

JUDITH. Net als ik. Ik ben in het dorp verderop geboren. Ik heb hier mijn hele leven gewoond.

WILLIAM. Het is een prachtige streek. Veel groen. Uitzonderlijk veel.

JUDITH. Uitzonderlijk nat.

WILLIAM. Inderdaad. Misschien typisch, wat dat betreft.

JUDITH. Vanwaar zijt gij ergens?

WILLIAM. Uh... *(Fronst.)* Toen ik vijf jaar oud was, ben ik naar het Instituut gegaan. Om met mijn opleiding te beginnen.

JUDITH. En uw ouders?

WILLIAM. Ik ben ervan overtuigd dat ze erg trots waren.

Judith probeert te verwerken wat William zei. Ze snapt niet goed wat hij bedoelt.

JUDITH. Maar... wie paste er dan op u in... het Instituut?

WILLIAM. Elke slaapzaal had een huisvader en ze leerden ons dat dit land... deze aarde... de enige moeder is die we ooit nodig hebben. De aarde is inderdaad ons aller moeder.

JUDITH. Juist, ja, maar... Zij kon u toch geen verhaaltjes vertellen voor het slapengaan. Of u troosten als ge bang waart.

WILLIAM. Zij voedt ons, zij kleedt ons, zij voorziet ons van al het noodzakelijke. Ik denk aan haar als aan een goede, lieve moeder.

JUDITH. En uw... huisvader? Was die vriendelijk?

Pauze. William denkt na.

WILLIAM. Hij bracht ons de nodige discipline bij. Ik ben hem daar dikwijls dankbaar voor.

JUDITH. Ah.

Pauze.

WILLIAM. Ik was blij dat ik hem achterliet toen ik het Instituut verliet om met mijn opdracht te beginnen, maar is niet iedere zoon blij dat hij zijn vader mag verlaten zodra hij meerderjarig is? Mijn moeder echter, zal altijd bij mij blijven. Als ik haar wil zien, ga ik naar buiten.

JUDITH. Hebt ge uw echte ouders dan nooit teruggezien?

WILLIAM. Nee.

JUDITH. Ik kan me niet voorstellen dat ik mijn kind zou opgeven. Weet ge waarom ze...

WILLIAM. Ik ben vandaag de heuvel op getrokken. En... De manier waarop de vallei die bocht maakt... 't Is als een machtige hand, die de hoeve wiegt. Alsof de Aarde zij die er leven probeert te beschermen.

JUDITH. Ah... Da's waar. De sterkste wind breekt op die flank. De toppen van de bomen zijn gebogen, zoals ze naar de heuvel toe groeien. Hebt ge dat gezien?

WILLIAM. Nee. Het zicht is adembenemend.

JUDITH. Daar krijgen we een juiste kijk op de dingen.

WILLIAM. Ah?

JUDITH. Onze problemen... Ons leven... Ze zijn zo gering. Ze doen er niet toe. Niet echt. De zon komt elke dag op... de wind waait, de regen valt. De dagen gaan voorbij, zoals ze dat... zoals ze dat... vroeger ook deden.

Pauze.

WILLIAM. Het is een vreselijk jaar geweest voor jullie.

JUDITH. Vreselijk. Zeker.

WILLIAM. Denk eraan, de nacht is het donkerst net voor de dageraad. We lijden en we zwoegen om steeds opnieuw licht te brengen in ons land. De geschiedenis kijkt naar ons, Judith. We moeten vechten! We mogen niet opgeven!

JUDITH. Deze boerderij is alles wat we hebben. Ik zou de velden met mijn eigen bloed bemesten als dat kon. Ik geef niet op.

WILLIAM. (*Onder de indruk.*) Hier brandt het heilige vuur. Maar... Ik hoop dat je dergelijke extreme maatregelen niet zal moeten nemen.

Judith glimlacht naar hem. Ze zet een mand met brood vóór hem neer.

JUDITH. Hier. Tast toe.

William bekijkt het brood. Hij wil een stuk nemen, maar bedenkt zich. Hij duwt de mand weg en neemt zijn notaboekje. Hij opent het en bereidt zich even voor alvorens te spreken.

WILLIAM. Judith. Voor Samuel terug is... Ik heb nog enkele vragen.

JUDITH. Oh?

WILLIAM. Ik moet je wat vragen over... jullie echtelijke relatie.

Judith is sprakeloos. Ze kijkt William met open mond aan.

WILLIAM. Niets om je zorgen over te maken. Gewoon een paar eenvoudige vragen.

JUDITH. Waarom wilt ge me daarover iets vragen?

WILLIAM. Ik moet elk lichaamsdeel van mijn patiënt bestuderen. Hoe kan ik anders volkomen zeker zijn dat ik de tumor niet in het geniep heb laten etteren?

William probeert het met een geruststellende glimlach, maar Judith blijft argwanend kijken.

WILLIAM. Na wat je verteld had over de ziekte van Samuel, dacht ik dat jij liever zou hebben dat ik jou de vragen stelde. Maar als je liever hebt dat ik het Samuel...

JUDITH. Nee. Vraag het mij maar.

WILLIAM. Mooi. Kun je even komen zitten? (*Judith doet het.*) Judith, jij en Samuel hebben geen erfgenaam. Dat brengt de toekomst van deze hoeve op lange termijn in gevaar.

JUDITH. Wij proberen een ander kindje te krijgen.

WILLIAM. Ah. Goed. Dat is heel goed. (*Hij neemt nota.*) Heb jij regelmatig... gemeenschap? (*Judith knikt. Hij neemt nota.*) Met je echtgenoot?

JUDITH. Wablieft?

WILLIAM. Ik ben verplicht dit te vragen. Heb jij geslachtsgemeenschap met Samuel? Of met andere mannen?

JUDITH. Met Sam!

WILLIAM. Heeft je echtgenoot geslachtsgemeenschap met iemand anders? Een buurvrouw, misschien... Sara?

JUDITH. Nee. Natuurlijk niet. Hij is geen... Wij zijn zo niet.

WILLIAM. (*Noteert.*) Hoe dikwijls per week heb je geslachtsgemeenschap? Gemiddeld?

JUDITH. 'k Weet niet. Eén keer. Twee.

WILLIAM. Heb jij je seksuele gewoontes in de loop van het voorbije jaar veranderd?

JUDITH. Nee.

WILLIAM. Heeft Samuel suggesties om nieuwe of ongewone standjes te proberen?

JUDITH. Nee.

WILLIAM. Er is geen gebruik van geweld of...

JUDITH. Nee!

WILLIAM. Goed. Uh. Welke positie neem je gewoonlijk in als je... uh... *(Hij ademt diep en slikt.)*
Aangezicht naar mekaar? Of doet hij het... uh... op z'n hondjes?

JUDITH. Ik zie niet in wat zoiets...

WILLIAM. Beantwoord de vraag, alsjeblieft.

JUDITH. We kijken mekaar aan.

WILLIAM. Doet het... goed?

JUDITH. Wat?

WILLIAM. Of het deugd doet? Bezorgt hij je... Bezorgt hij je een orgasme?

Judith staart hem aan. William kijkt weg en bloost. De deur gaat open en Samuel komt binnen.

SAMUEL. Nog meer gevraagd?

Samuel kijkt dreigend naar William. Die klapt zijn boekje dicht en stopt het weg.

WILLIAM. Niets bijzonders. Ik ben klaar.

SAMUEL. Klaar. Gaat ge hier weg, dan?

WILLIAM. Hu... Ik ben klaar voor vandaag.

SAMUEL. Hu...

JUDITH. Het eten is bijna klaar.

Ze geeft Samuel een vlugge kus op de wang. Hij had zoiets blijkbaar niet verwacht.

JUDITH. Stoofpotje. Uw lievelingsgerecht.

SAMUEL. Heyhey!

Samuel doet zijn jas uit en hangt ze op. Hij gaat zijn handen wassen in de gootsteen en droogt ze met een propere handdoek.

SAMUEL. Temperatuur daalt. Misschien vorst vannacht.

JUDITH. Da's goed. Daar wordt de prei zoet van.

Samuel gaat tegenover William zitten. Hij neemt brood, smeert het en bijt er een brok af. Terwijl hij kauwt, blijft hij William aanstaren. Die weet niet goed hoe hij moet reageren.

SAMUEL. Hoe oud zijn gij, meneer Custers?

WILLIAM. Ik ben negentien jaar oud.

SAMUEL. 's Jong.

WILLIAM. Zoals ik daarnet tegen Judith zei, begon ik mijn opleiding op de leeftijd van 5 jaar.

SAMUEL. Hoeveel boerderijen hebt ge tot nu toe al bezocht? Hoeveel... euh...

WILLIAM. Doorlichtingen.

SAMUEL. Juist.

WILLIAM. Drie.

SAMUEL. Hu.

WILLIAM. Ik ben volledig gekwalificeerd, Samuel.

SAMUEL. Waren er vossen, op de andere boerderijen?

JUDITH. Daar hebben wij toch geen zaken mee. Excuseer, William.

WILLIAM. Ik ben blij te mogen zeggen dat deze doorlichtingen me hebben doen besluiten dat deze hoeves gewoon het slachtoffer waren van slecht beheer en niet iets boosaardigs.

SAMUEL. Slechte boeren, dus.

WILLIAM. Precies.

JUDITH. Wat is er met hen gebeurd?

SAMUEL. Mijn advies was dat ze ter plaatse mochten blijven wonen en gewoon... wat meer hun best moesten doen.

Het steekt Judith een hart onder de riem als ze dit hoort.

JUDITH. Ge hebt hen dus een tweede kans gegeven?

WILLIAM. Ik deed wat ik dacht dat het beste was voor de productiviteit van de hoeves in kwestie.

Judith vult een kruik met water en zet ze op tafel.

SAMUEL. Hij heeft de schedel van een konijn gevonden, Judy. Heeft hij u dat verteld?

JUDITH. Nee.

SAMUEL. 't Is een symbool, zegt hij. Een waarschuwing.

JUDITH. Oh?

WILLIAM. Het kan. Het is nog te vroeg om een definitieve uitspraak te doen.

SAMUEL. Hoe lang duurt het eer ge dat doet?

WILLIAM. Het is nog te vroeg.

Samuel kijkt William boos aan. William kijkt verveeld terug.

Judith haalt de stoofpot uit de oven en zet hem op tafel. Ze glimlacht.

JUDITH. Zullen we een stukje eten?

* * * * *

7.

William zit op zijn bed met het hoofd in de handen.

Met een gekwelde blik, trekt hij zijn hemd uit, opent zijn bagage en haalt er een korte zweep uit.

Hij knielt op de vloer en begint zichzelf ritmisch op rug en schouders te geselen.

WILLIAM. Ik. Ben. Zuiver. Van. Lichaam. En. Geest.

* * * * *

8.

De hof met weide achter de hoeve van Sara.

Sara hangt de was te drogen. Er zit veel kinderkleding tussen. Judith helpt haar. Toch houden ze beiden de omgeving in het oog, alsof ze vrezen dat elk ogenblik iemand kan komen opdagen.

JUDITH. 's Morgens neemt hij een stuk brood en verdwijnt hij voor de rest van de dag. De hele dag, ook als het regent. En als hij terugkeert zit hij onder de modder, bibberend en bevend... Ik heb eigenlijk medelijden met hem.

SARA: Ik niet. Voor mijn part mag hij een dubbele longontsteking oplopen.

JUDITH. Sara...

SARA: Heeft hij iets gezegd? Krijgt ge nu een *alles veilig* of niet?

JUDITH. Ik weet het niet. In 't begin was hij erg vriendelijk. Tegen mij toch. Maar nu is hij stil geworden. Elke avond eet hij met ons mee, maar hij zegt met moeite een woord.

SARA: Da's goed. Dan moet ge niet naar zijn onnozelheden zitten luisteren.

JUDITH. Ik heb er hem al een paar keer op betrapt dat hij me zit te bekijken...

SARA: Bekijken? Hoe dat?

JUDITH. 'k Weet niet. 't Is vreemd. Laat maar...

SARA: Tja... Hij logeert nu al een week bij u. Misschien moeten ze zo lang blijven? Misschien pakt hij morgenvroeg zijn stuk brood en trekt hij er met pak en zak vanonder.

Pauze. Judith lijkt niet overtuigd.

SARA: Mijn Bram zegt dat het slechtste wat we kunnen doen panikeren is. Dan ziet ge er schuldig uit. Legt ge verdenking op u. Wij doen gewoon verder. Allemaal.

JUDITH. Ik doe altijd gewoon. Hebt ge mij al weten onnozel doen?

SARA: (*Glimlacht.*) Hebt ge 't pamflet gelezen?

JUDITH. Ja.

SARA: En?

JUDITH. Wie heeft dat geschreven? Hoe weet een mens of die gasten de waarheid vertellen?

SARA: Hebt gij ooit al een vos gezien? Kent ge iemand die ooit al een vos heeft gezien?

JUDITH. Vossen zijn achterbaks. Dat weet iedereen. Omdat ge ze nooit ziet, wil dat nog niet zeggen dat ze er niet zijn.

SARA: Word wakker, Judy! Dat hele vossengedoe is een fabeltje. Er zijn geen vossen meer. Maar als ge er een woord durft over zeggen of als ge durft twijfelen, vliegt ge direct den bak in.

JUDITH. Waarom?

SARA: Omdat ze doodsbang zijn voor de waarheid en wat die kan veroorzaken. Daarom! Ze weten niet waarom 't weer zo is verslechterd of waarom oogsten tegenvallen en ze weten evenmin wat ze er moeten aan doen. Ze hebben 't altijd al verkeerd verkeerd aangepakt en al die mensen die hun boerderij verloren hebben... al die mensen die gestorven zijn... Dit kan 't hele vervloekte regime doen instorten.

JUDITH. Hij gelooft het. William Custers. Hij gelooft in wat hij doet.

SARA: Wat dacht ge? 't Zou hem anders nogal slecht uitkomen. Ge kunt een mens doen geloven wat ge wilt, als ge ze maar jong genoeg aanpakt.

Pauze. Judith zucht.

JUDITH. Ik weet niet meer wat ik moet denken. Ik wil alleen dat hij ons een *alles veilig* geeft.

SARA: Hier is hij nog niet geweest. Dat is een goed teken. En ge zegt dat hij ook nog nooit vossen heeft gevonden... Misschien denkt hij dat ge achter staat omwille van... slecht beheer of zo.

JUDITH. Wie weet.

SARA: Mijnen Bram heeft gelijk, jong. Niet panikeren. 't Is een scheet in een fles. Zolang ge maar...

Het begint te regenen. Sara kijkt naar de lucht.

JUDITH. Gewoon blijft doen?

SARA: Ja! Godverdomme toch! (*Kijkt naar boven.*) Eén namiddag zonder. Meer vraag ik niet...

De vrouwen halen de was vlug van de draad en lopen ermee naar binnen.

* * * * *

9.

William is in zijn kamer. Hij houdt een groot, in leder gebonden boek in de hand.

WILLIAM. De rode Vos, *Vulpes Vulpes*, is, zoals zijn naam het zegt, gewoonlijk roodbruin van kleur. Maar de kleur kan ook variëren van zilver tot zwart. Hij heeft slanke klauwen, een lange snuit, puntige rechtopstaande oren en een staart die bedekt is met langere haren, zodat deze er uitziet als een pluimstaart. De ogen van het Beest zijn dof goudkleurig met zwart, met donkere, verticale pupillen zoals bij de kat.

Meestal heeft hij de afmetingen van een grote hond, maar een volwassen mannetje kan van neus tot staartpunt tot twee meter dertig lang worden. Novicen moeten er zich van bewust zijn dat een grote, bruine hond ogenschijnlijk kan lijken op het Beest, maar hun silhouetten verschillen wel degelijk van mekaar. Bestudeer met aandacht de diagrammen en afbeeldingen die volgen en ken ze uit het hoofd. Ze zullen u helpen bij de identificatie.

De Vos is omnivoor en eet haast alles: fruit, aas, insecten, en kleine en middelgrote

zoogdieren zoals muizen en konijnen, onvoorzichtige katten, kleine honden, lammetjes en zwakke kalveren.

Er zijn heel wat gevallen gekend van moeders die hun baby een paar seconden in de open lucht onbewaakt achterlieten. Bij hun terugkeer was het kind verdwenen; het was weggenomen en opgegeten. De bloeddorst van het Beest overtreft zijn eetlust; daarom zal hij elke kip in de ren afslachten en de onthoofde karkassen laten liggen. Hij is geëvolueerd tot een perfecte moordmachine, waarvan de tanden tot wel tien centimeter lang kunnen worden en de klauwen een volwassen man kunnen openrijten. Gewiekst van nature is het Beest vooral actief bij valavond en 's nachts, wanneer hij zijn dodelijke werk ongezien kan uitvoeren.

Het Beest beïnvloedt het weer en verpest de oogst van de boeren met stortregens buiten het seizoen, of met periodes van extreme droogte. Hij kan eveneens brand veroorzaken (Zie: Vossenvuur, hoofdstuk vier.) en zit vol parasieten en gevaarlijke ziektes, waar hijzelf immuun voor is, maar die hij met ware doodsverachting over het platteland verspreidt.

De Vos bezit krachten die verwarring kunnen stichten en hij kan visioenen bezorgen aan wankelende karakters en de dromen van ziekelijke personen verstoren. Onder zijn invloed worden flinke en ijverige mensen vadsig, passief, verslaafd aan alcohol of...

William raakt plots fel opgewonden. Hij neemt de nodige tijd om zichzelf weer onder controle te krijgen.

Of seksuele perversen.

Sommigen zijn slachtoffers die zich ongewild afgekeerd hebben van eerlijke arbeid. Anderen hebben toegelaten dat het Beest hun geest binnendrong of ze verwelkomden het met open armen. Onderscheid maken tussen schuldigen en onschuldigen is erg moeilijk en daarom is het wenselijk om al wie op besmette hoeves woont met de nodige argwaan te benaderen.

Gij, Vossenzoeker, moet rein zijn van lichaam en geest. Vergeet nooit dat de kleinste karakterfout een spleet wordt waarlangs Het Beest uw geest binnendringt. Daar wacht het zolang tot het als water bevriest om dan de steen te doen splijten.

Met het boek tegen de borst geklemd, blijft William op het bed zitten.

* * * * *

10.

William zit aan de keukentafel. Het is bijna donker. Hij is zenuwachtig. Hij staat op, kijkt door het raam, loopt wat rond en gaat weer zitten.

Judith en Samuel komen binnen. Ze dragen oliejasen en laarzen. Judith heeft modder op handen en aangezicht.

WILLIAM. Judith. Samuel. Waar zijn jullie geweest?

SAMUEL. Varkens uitgebroken.

JUDITH. We hebben een uur lang geprobeerd om hen te vangen. Ik heb als een idioot door de modder geploeterd. God zij dank is het opgehouden met regenen voor

WILLIAM. Zijn jullie gewond?

JUDITH. Nee, nee.

WILLIAM. Goed. Ik ben blij dat je terug bent. Ik moet

SAMUEL. Varkens zijn slimme beesten. Als ge het hok niet goed vergrendelt, krijgen ze het meteen open.

WILLIAM. Ik heb het hok niet opengelaten.

SAMUEL. Hu.

JUDITH. Het spijt me, William, ge moet wel uitgehongerd zijn. Ik heb de kans nog niet gehad om iets klaar te maken.

SAMUEL. Had zelf iets kunnen klaarmaken als hij zo'n honger heeft. Leren ze u daar niet koken, in dat instituut van u?

WILLIAM. Er is iets dat we moeten bespreken.

JUDITH: Oh.

SAMUEL. (*Zucht verveeld.*) Mogen we onze jassen misschien eerst uittrekken?

WILLIAM. Ja. Ja, ik denk het wel.

Judith en Samuel trekken hun jassen uit. Judith spoelt vlug haar handen schoon.

JUDITH. Zal ik wat koffie zetten?

WILLIAM. Nee. Ga zitten, alsjeblieft.

Ze gaan aan tafel zitten. William neemt het pamflet uit zijn zak dat Sara aan Judith had gegeven en legt het op tafel. Hij strijkt het glad.

WILLIAM. Kan iemand van u dit uitleggen?

SAMUEL. Wat is dat voor iets?

WILLIAM. Propaganda. Dit blaadje steunt de Vos en zijn soort.

JUDITH. Dat heeft iemand in mijn handen gestopt toen ik vorige week op de markt liep.

WILLIAM. Iemand?

JUDITH. 't Kon om 't even wie geweest zijn. Er was veel volk. Ik wou het verbranden. Ik ga het nu doen.

Judith probeert het pamflet te nemen, maar William grist het weg en stopt het in zijn zak.

WILLIAM. Ik bewaar het wel. Dank u.

JUDITH. Ik kon het toch niet op de grond gooien? Als een kind het zou oprapen... of als iemand het zag en dacht dat ik het aan 't verspreiden was?

WILLIAM. Ik vond het in de zak van uw kleding.

SAMUEL. Wat zit gij in mijn vrouw haar kleren te foeteren?

WILLIAM. Terwijl u weg was, heb ik het huis en de schuren doorzocht.

SAMUEL. Ge hebt het recht niet!

WILLIAM. Integendeel. Ik geniet speciale dispensatie om de eigendom door te lichten van iemand die me als verdacht voorkomt.

JUDITH. Ik was het gewoon vergeten. Ik was vergeten dat het er nog was.

WILLIAM. U droeg dat kledingstuk vorige week. Op de dag dat Sara Antons u een bezoek bracht. U wist dus echt niet meer dat het zo lang in uw zak stak?

JUDITH. Er zitten dikwijls papiertjes in mijn zakken: lijsten, rekeningen...

SAMUEL. Ze is altijd met van alles bezig! Alstublieft, zeg!

WILLIAM. Hebt u het gelezen?

JUDITH. Genoeg om te weten wat het was.

WILLIAM. (*Knikt.*) Ik geloof niet dat jij deze pamfletten verspreid hebt, Judith. Maar het loutere bezit ervan kan je ernstige moeilijkheden bezorgen. Je had het moeten vernietigen direct nadat je het in handen kreeg.

JUDITH. Dat zal ik doen. Het zal nooit meer gebeuren.

Pauze.

WILLIAM. Nog iets. Zoals u weet, heb ik uw eigendom de hele week doorgelicht. Ik heb vrij vroeg verscheidene onheilspellende tekens ontdekt die nader onderzoek vergden...

JUDITH. Welke tekens?

WILLIAM. ...En de tweede nacht reeds ben ik tot de constatacie gekomen dat het Beest me trachtte te verlokken.

JUDITH. Hoe bedoelt ge?

WILLIAM. Het is onmogelijk uit te leggen aan mensen die hier niet werden voor opgeleid. Wees gerust, ik weerstreefde hem, gemakkelijk zelfs. Dit... incident, de tekens waar ik het over had en uw antwoorden op mijn vragen, verplichtten mij te concluderen dat deze hoeve inderdaad aan besmetting onderhevig is.

JUDITH. Nee. God, nee!

WILLIAM. Ik besef dat dit voor u verschrikkelijk nieuws is.

SAMUEL. Hebt ge een vos gezien?

WILLIAM. Ik wou mijn vrees bevestigd –of ontkend– zien met een visueel bewijs en daarom heb ik uren aan een stuk gezocht, zowel overdag als

JUDITH. Ge hebt niks gevonden!

WILLIAM. Nee.

JUDITH. Dan is alles toch in orde. Ge hebt u vergist.

WILLIAM. Ik heb me niet vergist! Het is niet te verwonderen dat ik het Beest niet kon vinden na een onvolledige doorlichting van slechts een paar dagen. Hoe dan ook, er zijn voldoende bewijzen om mijn vermoedens te staven, niet in het minst de cluster aan negatieve incidenten die hier maart jongstleden hebben plaatsgevonden en die, denk ik, het begin aankondigen van zijn offensief.

JUDITH. Maar als ge hem niet gezien hebt, hoe kunt ge dan

WILLIAM. Ik geloof dat de Beesten verantwoordelijk zijn voor de dood van uw zoon.

Lange pauze. Judith en Samuel zijn sprakeloos.

WILLIAM. Uw zoon leed niet aan slaapwandelen. Er was voor hem geen enkele reden om naar buiten te gaan. Hij had zoiets nog nooit eerder gedaan. Is dat correct?

JUDITH. Hij was gewoon nieuwsgierig. Volgens mij is hij wakker geworden en op onderzoek uitgetrokken.

WILLIAM. Gewoon nieuwsgierig. Dit past perfect in mijn theorie.

JUDITH. Ik begrijp ni

WILLIAM. Ik vrees dat de Beesten die avond uw woonst in het oog hielden. Ze zagen jou, Judith, vertrekken. Ze zijn dichterbij geslopen en zagen door het raam dat jij, Samuel in slaap

was gevallen. Een paar ogenblikken slechts bleef Daniël onbewaakt achter en ze hebben van die tijdspanne gebruik gemaakt om hem te roepen, en naar buiten te lokken. Ze hebben hem naar het water geleid en ze stonden te lachen toen hij verdronk.

JUDITH. Het was een ongeluk.

WILLIAM. Hier is een kanker aanwezig, Judith. Als je hem negeert, zal hij je vernietigen.

JUDITH. Wij hebben geen vossen.

WILLIAM. Voortdurend ontkennen van de besmetting is een van de tekenen van collaboratie. De gecorrumpeerde landbouwer zal de waarheid zo lang mogelijk verborgen houden zodat Zij zijn hoeve kunnen blijven saboteren en

JUDITH. Maar wij zouden nooit!

WILLIAM. aldus het verval van onze beschaving bespoedigen! Is het dat wat u wil? Bronstig rondlopen als wilde beesten? Leven in een bos, grommend en hijgend als een smerig beest?

JUDITH. Nee!

WILLIAM. Verklaar u dan akkoord met mijn bevindingen! Is deze hoeve besmet?

JUDITH. Ik... Ik veronderstel... Het is mogelijk.

WILLIAM. (*Knikt.*) Goed. Mooi.

JUDITH. Wat betekent dit... Voor ons?

WILLIAM. Ik zal een nieuwe, uitgebreide doorlichting uitvoeren voor ik aanbevelingen formuleer. Dit kan enige tijd in beslag nemen.

JUDITH. (*Ze neemt Williams hand.*) Ik zweer u... Wij zijn geen collaborators.

William is in de war gebracht door dit voor hem intieme gebaar.

WILLIAM. Ik... uh... (*Trekt zijn hand weg.*) Ik heb nog te doen. Zou je me een gewone boterham kunnen klaarmaken en hem naar mijn kamer brengen, alsjeblief? Vergeet niet te kloppen voor je binnenkomt.

Judith knikt. William gaat naar zijn kamer.

JUDITH. Mijn god, wat moeten we doen?

SAMUEL. Zijn boterham klaarmaken. Blijf zitten. Ik doe het wel.

* * * * *

11.

Een veld.

William staat in het donker, met zijn notaboekje in de hand.

Plots komt Samuel uit het duister tevoorschijn. Hij draagt een geweer. William schrikt.

WILLIAM. Samuel!

SAMUEL. Iets gezien vanavond?

WILLIAM. Wat kom jij hier doen?

SAMUEL. Ik moet het zelf zien.

WILLIAM. Zien?

SAMUEL. Twee mensen die kijken. Meer kans om te vinden wat moet gevonden worden.

WILLIAM. Absoluut niet. Nee.

SAMUEL. Het is mijn land. Mijn verantwoordelijkheid.

WILLIAM. Een prijzenswaardige houding, maar jij mag me geen hulp bieden. Mijn superieuren zullen jouw bevindingen niet als geldige bewijzen weerhouden.

SAMUEL. Aanvaarden ze uw woord?

WILLIAM. Zeker.

SAMUEL. Dan blijven we samen.

WILLIAM. Nee. Het spijt me.

Pauze.

SAMUEL. Waar hebt ge tot nu toe gezocht?

WILLIAM. Ik werk met een systeem van vakken. Ik heb de hele eigendom overdag ingedeeld. Nu zoek ik in het donker mijn weg doorheen het netwerk.

SAMUEL. Hebt ge 's nachts al in de bossen gekeken?

WILLIAM. Nee.

SAMUEL. Waarom niet? Als een dier zich ergens verstopt, dan is 't daar te doen.

WILLIAM. Ik werk vanuit het zuiden.

SAMUEL. De bossen liggen in het noorden.

WILLIAM. Dat weet ik.

SAMUEL. Het heeft geen zin om ze als laatste aan te pakken.

WILLIAM. Ik elimineer vak per vak.

SAMUEL. Hu. Wat gaat ge doen als ge er een ziet?

WILLIAM. Het Beest kan dodelijk zijn. Wij benaderen het niet. We trekken ons terug en stellen ons rapport op.

SAMUEL. Ge kunt moeilijk een rapport opstellen als het beest u van kop tot teen openscheurt. Of kunt gij dat wel?

WILLIAM. Het is onwaarschijnlijk dat Het Beest een volgroeide man zou aanvallen.

SAMUEL. Gij denkt toch niet dat ze u voor een volgroeide man houden. Zal eerder half uitgehongerde zijn.

WILLIAM. Ik ben best in staat om op mezelf te passen!

SAMUEL. Ik heb dit hier. (*Het geweer. Pauze.*) Maar gij hebt mijn hulp blijkbaar niet nodig.

Pauze.

WILLIAM. Ga je mijn methode volgen en doen zoals ik zeg?

SAMUEL. Goed dan.

WILLIAM. Zoals ik zei: we elimineren vak per vak.

* * * * *

12.

De slaapkamer van Judith en Samuel, later dezelfde nacht.

Judith ligt in bed. Samuel komt binnen. Hij probeert muisstil te zijn, maar Judith is wakker.

JUDITH. Waar zijt ge geweest?

SAMUEL. Buiten.

JUDITH. Ge kunt toch niet... in 't holst van de nacht! Ik wist niet waar ge naartoe waart.

SAMUEL. Met mij alles in orde. Hoorde hem vertrekken. Ben hem gevolgd. Ik help hem zien.

JUDITH. Wat?

Pauze.

SAMUEL. Wat hij beweert is geen onzin. Dan had geen reden om zomaar naar buiten te gaan.

JUDITH. Dan ging naar buiten omdat hij zich verveelde, of omdat hij dacht dat ik buiten was, of omdat

SAMUEL. ik de deur niet op slot had gedaan voor ik in slaap viel.

Pauze.

JUDITH. Ik heb de deur niet op slot gedaan toen ik wegging! Waarom geeft ge mij de schuld niet, in plaats van uzelf?

Pauze.

SAMUEL. Altijd mogelijk dat zij het gedaan hebben.

JUDITH. Nee, Sam!

SAMUEL. Heb die nacht iets gehoord. Dacht dat het Dan was, maar het kunnen *zij* geweest zijn.

JUDITH. Nee! Om de liefde gods, wij hebben geen vossen!

SAMUEL. Straks hoort hij ons nog.

JUDITH. Maar we hebben geen vossen! En dat weet ge! Ge hebt het me vorige week zelf gezegd.

SAMUEL. Ik heb niet goed gekeken. Nog iets dat ik had moeten doen.

JUDITH. Het was uw schuld niet. Het waren geen vossen, het was een ongeluk!

SAMUEL. Als ze er zijn, zal ik ze weten te vinden. Dan zijn we zeker.

* * * * *

13.

De keuken bij Sara.

William zit aan tafel. Zijn notaboekje ligt voor hem. Hij wacht. Sara komt binnen. Ze is geschokt en doodsbang als ze William ziet.

SARA. Meneer Custers?

WILLIAM. Goede middag, Sara. Hoe maak je het?

SARA. Ik... goed. Dank u.

WILLIAM. Er was niemand en daarom ben ik maar naar binnen gegaan.

SARA. De deur was op slot.

WILLIAM. Ja. Je vindt het toch niet erg, hoop ik?

SARA. Nee, helemaal niet! Geen enkele reden om buiten in de regen te blijven staan. Ge hebt toch niet te lang moeten wachten?

WILLIAM. Niet zo lang.

SARA. Als ik geweten had dat ge zoudt komen... Ik zorg voor een kop thee. En ik heb nog

WILLIAM. Nee, dank je wel. Waarom ga je niet rustig zitten?

Sara doet het. William neemt zijn boekje.

WILLIAM. Ik heb even naar de cijfers gekeken. U loopt dit jaar licht achter wat betreft productiviteit. Maar goed, met een flinke winteroogst haalt u ruimschoots de quota's.

SARA. Ja.

WILLIAM. Ik heb vandaag eens door het land gewandeld. U hebt in de laagst gelegen akkers te kampen met een aanzienlijke wateroverlast.

SARA. Die drogen wel, zodra het lente wordt.

WILLIAM. Misschien wel, maar door mijn observatie van vandaag ga ik ervan uit dat uw winteroogst een ramp wordt. U haalt de quota's niet.

SARA. Het is nog tijd. We hopen voor 't beste.

WILLIAM. (*Neemt nota.*) Nathaniël en Rebecca. Hoe gaat het met hen?

SARA. Gelukkig. Gezond.

WILLIAM. Uitstekend. En uw echtgenoot, Abram?... Hij wordt vijftig dit jaar. Klopt dat?

SARA. Vijftig. Ja.

WILLIAM. Er is wel een groot verschil in leeftijd.

SARA. Ge kunt het niet helpen dat ge op die bepaalde persoon verliefd wordt.

WILLIAM. Hoe is het met zijn gezondheid?

SARA. Zo sterk als een beer.

WILLIAM. Een beer met zwakke longen.

SARA. Nee...

WILLIAM. Ik heb hier het verslag van de arts. Bronchitis.

SARA. Dat is van jaren geleden. Hij is daarna nooit meer hervallen.

WILLIAM. Abram werd indertijd gehospitaliseerd.

SARA. Een paar dagen maar.

WILLIAM. Een week.

SARA. Maar nu is hij gezond. Ik ga hem halen, dan kan hij het u zelf vertellen.

WILLIAM. Dat is niet nodig. Je hebt een prachtig gezin, Sara.

SARA. Dank u.

WILLIAM. Veel mensen zouden je leven hier als van een uitzonderlijk geluk beschouwen.

SARA. Dat besef ik.

WILLIAM. Je hebben toegang tot verse groenten, vlees, eieren, zuivelproducten...

SARA. Ja.

WILLIAM. Een stadsbewoner krijgt volgens rantsoen één ei per week en 100 gram kaas. Een fabriekswerker die... wel, die leeft van wat hij te pakken kan krijgen. Vooral een fabriekswerker zou zeggen dat jullie meer dan grote gelukvogels zijn.

Sara schuift ongemakkelijk heen en weer op haar stoel. Ze snapt niet waar William heen wil.

WILLIAM. Een man als je echtgenoot. Een sterke man met zwakke longen... Hoe lang denk je, zou die het in de fabrieken uithouden?

SARA. Ik zou 't niet weten.

WILLIAM. De huidige levensverwachting is drie jaar. Hoe lang denk je, zou Abram dat uithouden?

SARA. Ik weet niet...

WILLIAM. Raad eens.

SARA. Drie. Drie jaar.

WILLIAM. Als we jullie hoeve confisqueren en jou en je echtgenoot naar de fabrieken sturen, dan zie je je kinderen nooit meer weer.

Pauze. Sara is verstijfd van schrik.

WILLIAM. Die zouden namelijk in een weeshuis terechtkomen. Misschien zou Rebecca nog geadopteerd kunnen worden. Zij is de jongste, nietwaar. Zou jij willen dat vreemden zich over jouw kinderen ontfermen? (*Pauze.*) Ik ga je nu iets tonen.

William haalt het pamflet uit zijn zak en legt het op tafel. Pauze.

WILLIAM. Dit vond ik bij Judith thuis. In de zak van het kledingstuk dat ze droeg toen ze jou vorige week ontving. Jij hebt het haar gegeven. Of heb ik het verkeerd voor?

SARA. Nee.

WILLIAM. Ik heb ruim de tijd gehad om het huis te doorzoeken voor je terugkeerde. Ik vond een pak met deze pamfletten, verstopt onder een vloerplank.

Pauze.

SARA. Ze zijn niet van mij. Ik bewaar ze voor iemand.

WILLIAM. Voor wie? (*Pauze.*) Jij hebt dit... gif aan Judith gegeven. Ja, toch!

SARA. De mensen moeten de waarheid weten.

WILLIAM. Natuurlijk. Hoe knap gezien, zeg! Overtuig het hele land dat de vijand verslagen is. En als we dan onze landsverdediging afbouwen... Dan komen jij en je soort in opstand om ons allemaal te vernietigen!! Wie heeft je die pamfletten gegeven?! (*Pauze.*) Als jij me dwingt om deze hoeve te rapporteren als bron van propaganda, dan zullen jij en Abram op een vingerknip in de fabrieken tewerkgesteld worden.

SARA. Den Bram weet hier niets van. Ik heb alleen maar een exemplaar aan Judith gegeven. Aan niemand anders.

WILLIAM. Bescherm dan jezelf! Zeg me wie deze pamfletten opgesteld heeft.

SARA. Ik zal het u zeggen als gij me uw woord als Vossenzoeker geeft dat ge mij en mijn gezin hier buiten houdt.

WILLIAM. Probeer jij mij om te kopen?

SARA. Ik probeer een akkoord te sluiten.

WILLIAM. Een Vossenzoeker is onomkoopbaar. Als je 't mij niet zegt, hebben we mekaar niets meer te vertellen.

William staat recht, klaar om te vertrekken.

SARA. Ik zal u de naam geven en zelfs meer. Informatie.

WILLIAM. Ik zei dat ik onomkoopbaar ben.

SARA. Het gaat over Judith en Samuel. Twee dingen.

Pauze. Sara heeft Williams aandacht getrokken. Hij fronst de wenkbrauwen.

WILLIAM. Ik dacht dat jij en Judith vriendinnen waren.

SARA. Dat zijn we ook.

WILLIAM. En toch wens je haar aan te geven.

SARA. Wilt ge 't weten of niet?

WILLIAM. (*Denkt eerst na.*) Goed.

SARA. Geef me uw woord.

WILLIAM. Je hebt mijn woord. Ik houd jou en Abram uit mijn rapport.

SARA. Johannes Broeders, de bakker. Hij is het.

WILLIAM. (*Noteert.*) En de andere informatie?

SARA. Weet ge dat Sam ziek is geweest?

WILLIAM. Zeker. Judith heeft me gezegd dat het griep was.

SARA. Ze liegt.

WILLIAM. Dat wist ik al. Dat was vrij duidelijk.

SARA. Maar weet ge ook wat er echt met hem scheelde?

WILLIAM. Ik luister.

SARA. Nadat Dan in maart was gestorven, heeft Sam het bed gehouden. En hij is er niet eerder uitgekomen dan in juni.

WILLIAM. Hij was ziek?

SARA. Hij bleef gewoon in bed liggen. Hij at bijna niet, hij sprak bijna niet. Judy moest alles op haar schouders nemen en zij was evengoed in de rouw. Daarom zijn ze zo achterop geraakt.

WILLIAM. Juist. (*Noteert.*) En het tweede deel van de informatie? Sara? Als je 't niet vertelt, schort ik onze overeenkomst op.

SARA. Judy heeft u gezegd dat ze proberen voor een nieuwe baby.

WILLIAM. Ja?

SARA. Dat is niet zo. Ze hebben zelfs geen seks meer gehad sinds Dan gestorven is.

WILLIAM. (*Hij is geschrokken.*) Hebben ze deze beslissing samen genomen?

SARA. Nee. Judy wil wel. Maar Sam... kan niet.

WILLIAM. Bedoel je dat hij er fysisch niet toe in staat is?

SARA. Ze hebben niet eens geprobeerd. Hij *wil* niet. Dat bedoel ik. Het is echt Judy's schuld niet. (*Pauze.*) Maar Sam is nu stukken beter. Ze zullen er wel in geen tijd komen. 't Zijn goede boeren. Ge gaat hun hoeve toch niet afnemen, hoop ik?

WILLIAM. Ik denk dat het voor jou wat laat is om je daar zorgen over te maken. Goede nacht, Sara.

William staat recht en neemt zijn jas.

SARA. Mag ik u een vraag stellen?

WILLIAM. Ik luister.

SARA. Hebt gij ooit al een vos gezien?

WILLIAM. Nog niet.

SARA. Heeft iemand die ge kent ooit al een vos gezien?

WILLIAM. Natuurlijk wel.

SARA. Wie?

WILLIAM. Mijn leermeesters van Het Instituut hebben me ellenlange verhalen verteld over hoe ze oog in oog stonden met het Beest.

SARA. Verhaaltjes. Verhaaltjes van lang geleden.

WILLIAM. Niet zó lang geleden.

SARA. En de jongere Vossenzoekers? Die zoals gij?

WILLIAM. De voorbije zes maanden alleen al, hebben mijn collega's verscheidene besmette regio's ontdekt.

SARA. Maar hebben ze ook een vos gezien?

WILLIAM. Nee.

SARA. Denkt ge niet dat dat eerder... niet om geloven is?

WILLIAM. De Vos is sluw. Dat weet iedereen.

SARA. Dat zeggen ze altijd om te verantwoorden dat we er nooit een te zien krijgen.

WILLIAM. Ik snap best waar je heen wil, maar

SARA. We zien ze nooit omdat ze verdwenen zijn en hen doden heeft de zaak niet vooruit geholpen, want ze zijn nooit onze vijand geweest!

WILLIAM. Spaar je adem. Je smerige propaganda maakt op mij niet de minste indruk.

SARA. Ze hebben u geleerd om een pak leugens te geloven, en ze misbruiken u om ons hetzelfde te doen geloven. Ze hebben u altijd voor een stomme kloot gehouden, ziet ge dat echt niet in?

WILLIAM. Ik zie alleen maar een besmette collaborator.

SARA. We moeten de echte oorzaken van onze problemen aanpakken, anders gaat alles gewoon door en zal het altijd maar erger en erger worden!

WILLIAM. Hier stopt onze overeenkomst. Misschien raak je die desinformatie in de fabrieken wel kwijt.

SARA. Ge hebt uw woord als Vossenzoeker gegeven dat ge mij en mijn gezin er buiten zult houden.

WILLIAM. En jij hebt mij zonet proberen te overtuigen dat mijn missie, en bijgevolg mijn woord, geen enkele betekenis heeft.

SARA. Als ge uw woord breekt, weet ik dat ik gelijk heb.

Ziedend van woede wil William vertrekken.

WILLIAM. Blijf weg van Judith en Samuel.

SARA. Gaat ge uw woord tegenover mij houden? Meneer Custers?

Maar William is al verdwenen. De deur slaat achter hem dicht.

Sara slaakt een heel diepe zucht.

* * * * *

14.

De kamer van William, later die nacht.

William ligt in bed. Ongerust.

Even later staat hij resoluut op, doet zijn nachtkledij uit en grijpt onder het bed naar zijn tas. Hij haalt er de zweep uit. Hij slaat zich op de rug. Haast op hetzelfde moment wordt er op de deur geklopt. William springt op.

SAMUEL. *(Achter.)* William?

WILLIAM. Wacht! Niet binnen komen!

Hij heeft amper de tijd om de zweep in zijn tas te proppen of Samuel opent de deur. Die gaat direct naar het raam en kijkt naar buiten. William haast zich om zijn hemd aan te trekken.

WILLIAM. Wat in godsnaam...

SAMUEL. Hebt ge 't gehoord?

WILLIAM. Wat?

SAMUEL. Een Vos. Ik heb een Vos gehoord!

WILLIAM. Wanneer?

SAMUEL. Nu! Ge moet het ook gehoord hebben.

Judith op. Ze draagt een slaapkleed. William trekt zijn broek aan.

JUDITH. Wat scheelt er? Wat is er gebeurd?

WILLIAM. Samuel heeft een Vos gehoord.

SAMUEL. Hebt gij hem niet gehoord?

JUDITH. Ik heb u horen roepen, meer niet.

SAMUEL. Zij was aan 't slapen. Ik ga naar beneden. Kan hem misschien nog te pakken krijgen.

WILLIAM. Wacht! Wacht! (*Hij opent het in leer gebonden boek en zoekt.*)

JUDITH. Wat hebt ge gehoord, Sam?

SAMUEL. Een Vos! Een smerige Vos!

JUDITH. Ja, maar...

WILLIAM. Roep van de Vos... Hier heb ik het. Geblaf en gekef als van een hond... en de lokroep van de Vos heeft iets van een menselijke schreeuw.

SAMUEL. Yep. Die schreeuw. Dat was 't. En gij hebt dat dus niet gehoord?

WILLIAM. Nee.

JUDITH. Ik ook niet.

SAMUEL. Dan waart ge alle twee aan 't slapen.

WILLIAM. Ik was... wakker. Maar deze kamer en jullie kamer liggen aan tegengestelde zijden van het huis. Het moet langs uw kant geweest zijn dat het klonk. Daarom heb ik niets gehoord.

SAMUEL. Dat zal het zijn.

WILLIAM. Ongelooflijk! Het is een bewijs, Samuel! Een bewijs!

SAMUEL. Ik ga kijken.

WILLIAM. We kunnen er niet onvoorbereid naartoe hollen.

SAMUEL. Juist. Kan een valstrik zijn. Ik haal mijn geweer.

WILLIAM. Dat bedoelde ik niet. We moeten kalm blijven, beide voeten op de grond, en onze zoektocht morgenavond verder zetten zoals we voorzien hadden.

SAMUEL. Hu. Ik ga in de hof kijken. Er kunnen sporen zijn.

WILLIAM. Ja, goed. Ik ga mee. Geef me alleen even de tijd om mijn... (*Samuel loopt af.*) Samuel! Wacht! (*Hij trekt zijn laarzen aan.*)

JUDITH: William...

WILLIAM. Excuseer. (*Loopt af.*)

* * * * *

15.

De keuken. Een half uur later.

Judith is op. Samuel en William komen binnen. William ziet er teleurgesteld uit.

JUDITH. Hebt ge sporen gevonden?

WILLIAM. Nee.

JUDITH. Niks?

SAMUEL. Wil zeggen dat hij geslepen genoeg is om niet door modder te lopen.

JUDITH: Maar de hof is één modderpoel. Hoe kan een vos onder ons raam staan schreeuwen zonder een spoor achter te laten?

WILLIAM. Uh...

JUDITH. Sam, hebt ge 't niet gedroomd?

SAMUEL. Ik heb het gehoord! Als ik het u zeg!

JUDITH. 't Kon toch een konijn geweest zijn dat in een strik vastzit. Of een uil.

SAMUEL. Ik weet toch zeker hoe een uil klinkt! Hij gelooft mij. Spreek.

Pauze.

WILLIAM. Ja. Morgen zullen we onze inspanningen verdubbelen. Ik ben ervan overtuigd dat we wat zullen vinden.

SAMUEL. Uh. Ik ga naar bed.

Samuel gaat weg. Judith kijkt naar William.

JUDITH. Ik heb geen schreeuw gehoord. En ik ben een lichte slaper. Gij hebt niks gehoord. En ge waart wakker.

WILLIAM. Zoals ik al zei: de kamers liggen aan tegengestelde zijden van het huis.

JUDITH. Een schreeuw klinkt daarboven uit.

WILLIAM. Niet noodzakelijk.

JUDITH. Volgens mij heeft Sam het zich... ingebeeld.

Pauze. William denkt diep na.

WILLIAM. De Vos kan de dromen van de mensen manipuleren. Wist je dat?

JUDITH. Nee.

WILLIAM. Misschien heeft hij Samuel in zijn droom geroepen. Dat verklaart misschien waarom geen van ons beiden het gehoord heeft en waarom er rond het huis geen sporen zijn.

JUDITH. Ik ben zeker dat ge weet waar ge het over hebt, maar... Sam wist niet hoe de schreeuw van een vos klonk tot gij het hebt voorgelezen uit uw boek.

Pauze. William kijkt naar Judith. Er verschijnt twijfel op zijn gezicht.

WILLIAM. Dat is niet belangrijk.

JUDITH. Juist. Slaapwel dan.

WILLIAM. Ja, goede nacht.

Judith gaat weg. William zakt op een stoel. Met gefronst voorhoofd.

* * * * *

16.

De keuken van Judith. 's Morgens, heel vroeg.

Judith heeft een gespannen Sara op bezoek.

SARA. Hij is er niet?

JUDITH. Nee.

SARA. Waar is hij?

JUDITH. Gisteravond zijn hij en Sam vertrokken en ze zijn nog niet terug.

SARA. Zijt ge zeker?

JUDITH. William! William!

Sara krimpt ineen, maar er komt geen antwoord op de roep van Judith.

JUDITH. Ik ben tot drie keer toe bij u thuis geweest, maar er kwam niemand openmaken.

SARA. Oh.

JUDITH. Ik kon u binnen horen babbelen, maar toen ik klopte werd het stil.

SARA. 't Is soms niet gemakkelijk.

JUDITH. 't Is goed. Ik begrijp het wel. Ik ben gevaarlijk. Ik ben besmet en gij wilt het niet worden. Als ik in uw plaats was zou ik de deur ook niet open hebben gemaakt als ik

daar stond.

SARA. Hoe, gij zijt besmet?

JUDITH. William zegt dat onze boerderij besmet is. Ik dacht dat ge er iets van wist. Ik dacht dat het daarom was dat ge...

SARA. Nee. Er is iets gebeurd.

JUDITH. Wat? Wat is er...

SARA. We gaan weg.

JUDITH. Nee...

SARA. En we zouden graag hebben dat gij met ons meekomt. (*Pauze.*) De Vossenzoeker is bij ons geweest. Hij wist dat ik u dat pamflet heb gegeven.

JUDITH. Ik heb hem niet gezegd dat gij het gedaan hebt.

SARA. Om 't even. Hij is bij ons binnen geraakt en hij heeft alles ondersteboven gekeerd... Hij vond er nog, die ik verstopt had. Hij gaat den Bram en mij naar de fabrieken sturen en Nathan en Becky in een weeshuis stoppen. Eerst kwam ik met hem tot een akkoord. Ik gaf hem de naam van Johannes Broeders, die de pamfletten gemaakt had. Die is nu verdwenen. De bakkerij is gesloten.

JUDITH. Wanneer was dat?

SARA. Woensdag.

JUDITH. Dan is het toch in orde. Hij heeft u niet gearresteerd. Ge moet niet weg. Ge zijt veilig.

SARA. Nee. Het ergste is; elke nacht lig ik te denken: morgen verandert hij van gedachte, morgen zal die smeerlap vinden dat het zijn plicht is om ons uit te leveren.

JUDITH. Maar dat weet ge toch niet.

SARA. Dat weet ik wel! Onze levens liggen in zijn handen. We moeten toch niet zitten wachten tot de bijl in onze nek valt! We gaan. Nu. Wij allemaal.

Judith weet niet wat antwoorden. Pauze.

JUDITH. Waar naartoe?

SARA. We hebben een paar vrienden die een plaats weten in 't noorden. 't Is een soort kamp, maar we moeten het er mee doen. We gaan er naartoe en we zullen vragen om te mogen werken. In ruil zullen zij ons verstoppen.

JUDITH. Voor de rest van uw leven?

SARA. Of tot de dingen veranderen. Dat kan toch niet blijven duren. Ze kunnen de waarheid toch niet eeuwig blijven verzwijgen...

JUDITH. En ge wilt reizen... zonder dat ze u snappen. Heel de weg naar het noorden?

SARA. We gaan 's nachts. Slapen gebeurt overdag.

JUDITH. Stel dat ge er geraakt en uw vrienden zeggen nee, dat ze het risico niet kunnen lopen?

SARA. Ha! Zoudt gij gratis arbeid afwijzen?

JUDITH. Ik vind dit niet om te lachen.

SARA. Doe ik niet. Ze kunnen onze hulp kunnen gebruiken. En daarbij, 't zijn goede mensen.

JUDITH. Dat zullen verdomme meer dan heiligen moeten zijn. Als ze nee zeggen

SARA. Dat doen ze niet!

JUDITH. Ge hebt geen schuilplaats, geen eten. Ge zult kreperen van de honger!

SARA. We kennen daar nog mensen als 't niet lukt. Het is een goed plan! En ga nu pakken maken voor u en de Sam. We vertrekken om zeven uur.

JUDITH. Vandaag?

SARA. Wanneer anders? We reizen licht bepakt. Zorg voor warme kleren, geld, dingen van waarde, eten en

JUDITH. Het kan niet!

SARA. Zie het als een avontuur, mens! Dat is het wat den Bram aan de kinderen wijsmaakte.

JUDITH. Sam zou zijn hoeve nooit verlaten.

SARA. Overbabbel hem. Dwing hem!

JUDITH. William zegt dat het de Vossen zijn die Dan gedood hebben. Dat het niet gewoon een ongeluk was.

SARA. God, jongens toch...

JUDITH. Sam zegt dat hij moet weten of het waar is. Hij helpt William. Ze zijn deze week elke nacht op stap geweest.

SARA. Gelooft hij het?

JUDITH. In het begin... En nu... Ja, hij gelooft het. Hij is dingen beginnen horen, Sara. En wat hij allemaal vertelt... Ik krijg er serieus de bibber van.

Pauze.

SARA. Dan zult ge hem moeten achterlaten.

JUDITH. Dat kan ik niet!

SARA. Hij is geen man meer voor u.

JUDITH. Hij is de enige die ik gewild heb.

SARA. Gebruik uw verstand, Judith.

JUDITH. Ik ga niet weg zolang er nog een kans bestaat.

SARA. Voor wat? Sterven in de fabrieken? Nee. Nee, gij komt met ons mee. Pak uw spullen en kom naar de brug om zeven uur. We kunnen niet blijven wachten. Zorg dat ge op tijd zijt en laat die twee niet weten wat ge van plan zijt. Ge komt toch, hoop ik?

JUDITH. (*Knikt.*) Gij zijt mijn beste vriendin.

Een knuffel.

SARA: Zeven uur.

Sara gaat weg. Judith kijkt haar na.

* * * * *

17.

Een veld. Vroeg in de morgen.

Samuel houdt zijn geweer in één hand. William zit er als een zielig hoopje bij en dommelt voortdurend in. Ze zitten hier al de hele nacht. William dwingt zichzelf om wakker te blijven.

WILLIAM. We moeten echt naar huis, Samuel.

Samuel reageert niet. William zucht.

WILLIAM. De Vos komt alleen 's avonds en 's nachts uit zijn schuilplaats. Het wordt dag. We zullen niets meer zien.

SAMUEL. St!

Pauze.

WILLIAM. Samuel, ik bewonder jouw... dat koppige doorzetten van je. Maar zelfs mijn strengste leermeester uit Het Instituut zou zeggen dat ik er moet voor zorgen voldoende rust te nemen. We moeten terug naar de hoeve om ons op te frissen, want morgen... Vanavond, bedoel ik... De finale stormloop.

SAMUEL. Hu.

Pauze.

WILLIAM. Dit vierkant kunnen we elimineren. We zitten hier al lang genoeg. Kom, we gaan naar huis.

SAMUEL. Ga maar.

WILLIAM. Ik mag je niet achterlaten in het veld. Dat weet je toch.

SAMUEL. Blijf dan.

WILLIAM. (*Zakt op de grond. Lange pauze.*) Eigenlijk heb ik nog nooit een Vos gezien. Vind je dat niet... eigenaardig?

SAMUEL. Nee.

WILLIAM. Een van mijn collega's, de heer Jacob Muller, ontdekte een cluster van besmette hoeses. Vijf, waren het er... Toch heeft hij geen enkele Vos gezien.

SAMUEL. Vossen zijn sluw.

WILLIAM. Ja. Jacob kon de bewijzen zien, de tekens van zijn invloed, maar het Beest was te schrandere, te pientere, te... sluw om zich te vertonen. Als hij het Beest niet heeft gezien... dan is het toch niet verwonderlijk dat ik... of dat zelfs jij... of om het even welke van mijn collega's... Dan is het toch niet verwonderlijk dat wij er ook nog geen hebben gezien. Ja, toch?

SAMUEL. St.

WILLIAM. (*Fronst de wenkbrauwen. Lange pauze.*) We moeten nog steeds het geringste spoor van een klauw vinden op uw hoeve. Er zijn geen sporen, noch enig teken dat wijst op de aanwezigheid van een hol of een schuilplaats, geen uitwerpselen... Maar je zou kunnen zeggen dat de afwezigheid van de Vos een ander teken is van zijn aanwezigheid omdat we zoiets van hem kunnen verwachten.

SAMUEL. Hij is er. Ik weet het.

WILLIAM. Natuurlijk is hij er.

Pauze.

SAMUEL. Ziet ge dat?

WILLIAM. Wat?

SAMUEL. Die afsluiting. Daar. (*Hij wijst.*)

WILLIAM. Wat? Waar moet ik naar kijken?

SAMUEL. Die witte dingetjes, precies vlaggetjes.

WILLIAM. Hu...

SAMUEL. Dat zijn stukjes schapenwol. Blijven hangen aan de draad.

WILLIAM. Er zijn geen schapen op uw hoeve.

SAMUEL. Een paar maanden geleden gebruikte Bram Antons deze weide om zijn kudde te laten grazen, omdat de zijne te nat was. Kijk eens goed. Er is een patroon.

WILLIAM. Patroon?

SAMUEL. Punt, punt, punt. Streep, streep, streep. Punt, punt, punt. Dat is toch morse voor S.O.S. Het is een teken. Een waarschuwing.

William tuurt scherp.

WILLIAM. Nee, Samuel. Dat is gewoon... wol.

SAMUEL. Die konijnenschedel die ge gevonden hebt. Die zag eruit als een schedel, maar dat was niet zo. Dat was een teken. Dat hebt ge toch zelf gezegd?

WILLIAM: Uh... Ja...

SAMUEL: Wel, ik zeg u: dat ginder, dat is een teken.

William, dit keer in de war gebracht, tuurt opnieuw.

WILLIAM. Mja... ik geloof dat ik er een patroon in zie. Je hebt gelijk.

SAMUEL. Volg de afsluiting en ge komt uit in de bossen. De schapen vertellen ons dat ze daar zitten. En dat is de plaats wij vannacht zullen staan.

WILLIAM. Nee. We moeten eerst nog drie vierkanten van het net afwerken voor we naar dat gebied gaan.

SAMUEL. Gij wilt niet mee. Ik ga alleen.

WILLIAM. Je weet dat ik zoiets niet kan toestaan! Stel dat jij iets ziet en dat ik er niet ben om het te bevestigen?

SAMUEL. Het is uw job om de vos te zoeken. Als ge 't het niet wilt doet, zal ik het voor u doen.

WILLIAM. (*Zucht, verslagen.*) Goed dan. Als we... Als ik de rest van het net later afwerk, gaan we vanavond naar de bossen. En kunnen we nu... nu alstublieft, alstublieft naar huis?

SAMUEL. Yep.

Samuel loopt voorop en William volgt hem.

* * * * *

18.

De keuken.

Judith zit aan tafel, een kop koffie in de hand. Ze is hier blijven zitten sinds Sara weg is gegaan.

William en Samuel komen van buiten. William is uitgeput.

SAMUEL. Judy.

WILLIAM. Goede morgen, Judith.

JUDITH. Hoe laat is 't?

SAMUEL. Negen.

Judith knikt. William gaat aan tafel zitten.

WILLIAM. Is er iets te eten?

Judith duwt de mand brood naar hem toe.

JUDITH. 't Is wel oudbakken.

WILLIAM. Oh.

JUDITH. Ik heb gisteren de tijd niet gehad om vers brood te bakken. Ik heb al 't werk van Sam moeten overnemen ook... vermits hij het toch zo druk had om u te helpen.

SAMUEL. Ik heb Samuels hulp niet gevraagd en ik heb die ook niet nodig.

JUDITH. De prei moet binnen, Sam. En vlug, of hij gaat rotten.

SAMUEL. Zal niet lang meer duren. Boeken vooruitgang.

JUDITH. Al iets gevonden?

WILLIAM. Nee.

SAMUEL. Ja. We hebben een teken gevonden. Dat ons heeft verteld waar we moeten zoeken.

JUDITH. Een teken.

SAMUEL. Vanavond gaan we de bossen in.

WILLIAM. Als je me wilt excuseren. Ik ga proberen wat te rusten. Ik stel voor Samuel, dat jij hetzelfde doet.

William staat recht en strompelt naar zijn kamer.

Judith giet een kop koffie uit voor Samuel. Ze probeert zacht te spreken.

JUDITH. Sara en Bram zijn weg.

SAMUEL. Weg?

JUDITH. Gevlucht, met de kinderen.

SAMUEL. Hu.

JUDITH. Is dat alles wat ge weet te zeggen? 't Zijn onze oudste vrienden.

SAMUEL. Teken dat ze iets te verbergen hadden. Als ze gevlucht zijn.

JUDITH. Ze waren bang, Sam. Ik ben bang.

SAMUEL. 's Niks waar gij bang moet voor zijn.

JUDITH. Sara heeft me gevraagd om met hen mee te gaan. Ze zei dat ik u moest achterlaten.
(*Pauze.*) Ik heb nee gezegd, omdat ik u zo graag zie.

SAMUEL. Ja.

Samuel geeft haar een zoen op het voorhoofd. Hij giet zijn koffie in één gulp naar binnen en propt een paar korsten brood in zijn zakken.

JUDITH. Wat gaat ge doen?

SAMUEL. Moet terug. Heb een en ander nodig.

JUDITH. Een en ander? Wat een en ander?

SAMUEL. Voor vannacht. Ik ga ze zoeken en dan schiet ik ze kapot. Zij die mijn zoon hebben gedood.

JUDITH. Het was een ongeluk!

SAMUEL. Zou liever honden gebruiken. Pijnlijker. Maar de kogel is ook goed. Keer terug met hun koppen, kunt gij er op spuwen.

JUDITH. Keer niet terug naar ginder.

SAMUEL. 't Is voor u dat ik het doe.

JUDITH. Nee, 't is niet voor mij!

Woedend slaat Judith met haar handen plat op tafel.

JUDITH. Ik wil dat ge die vossen vergeet en vannacht bij mij blijft! Alstublieft, Sam. Ge moet sterk zijn nu.

SAMUEL. Als de vossen weg zijn, zal alles beter gaan. Wij. De boerderij. De toekomst. Zoals ge gezegd hebt. Wens me goede jacht.

Judith draait zich af. Samuel gaat naar buiten. Judith begint te huilen.

* * * * *

19.

De slaapkamer van William. Later.

William ligt op het bed. Hij draagt hemd en broek. Hij slaapt.

Een zachte klop op de deur. Nogmaals. Maar William wordt niet wakker. De deur wordt zachtjes opgeduwd en Judith komt binnen.

JUDITH. William?

WILLIAM. Hnn?

JUDITH. William?

WILLIAM. Judith? Wat?

JUDITH. Ik weet dat ge moe zijt, maar...

WILLIAM. Hu. Kom binnen.

Judith gaat op het bed zitten. William is onmiddellijk op zijn hoede.

WILLIAM. Wat... wat scheelt er?

JUDITH. Ik moet u iets vragen.

WILLIAM. Doe maar.

JUDITH. Wat ge ginder vannacht ook vindt. Ge moet morgen weg. Alstublieft.

WILLIAM. Excuseer?

JUDITH. Ik vraag u om morgen te vertrekken.

WILLIAM. Mijn onderzoek is niet afgerond.

JUDITH. Ge zegt dat er vossen zijn en wij geven ons akkoord. Meer hebt ge toch niet nodig.

WILLIAM. Ik ben bang van niet. Ik moet mijn opzoekingen afronden voor ik mijn verslag opstel.

JUDITH. Zeg dat alles achter de rug is. Als ze iets vragen zal ik zweren dat ge het onmogelijke hebt gedaan.

WILLIAM. Een Vossenzoeker liegt niet.

JUDITH. Dat maakt toch geen verschil? Als ge toch gaat rapporteren dat wij besmet zijn, doe dat dan gewoon en ga weg.

WILLIAM. Ik moet mijn onderzoek afronden.

JUDITH. *(Neemt zijn handen.)* Alstublieft. Ge moet gaan. Ik smeeek het u. Alstublieft.

WILLIAM. Het spijt me, Judith.

JUDITH. Ge zegt dat ge ons wilt helpen, maar al wat ge gedaan hebt sinds ge hier zijt is de zaak

verergeren!

WILLIAM. Ik heb gedaan wat ik kon! Ik heb dingen genegeerd die jij gezegd en gedaan hebt, bepaalde informatie heb ik genegeerd... Ik weet –bijvoorbeeld– dat Samuel na de dood van jullie zoon een paar maanden niet in staat was om op de hoeve te werken.

Judith is geschokt, maar ze beheerst zich.

JUDITH. Hij was ziek. Dat heb ik u toch gezegd.

WILLIAM. Je hebt gelogen. Hij had geen griep. Sara Antons heeft me de waarheid verteld.

Pauze. Judith moet dit verwerken.

JUDITH. Sam was beter toen gij gekomen zijt en hij zal het nog beter stellen eens ge weg zijt.

Nu is hij totaal van streek. Daarom smeed ik u om weg te gaan.

WILLIAM. Ik heb de regels voor jullie versoepeld. Meer dan ik had moeten doen.

JUDITH. Daar ben ik me van bewust.

WILLIAM. Een andere Vossenzoeker had je meteen veroordeeld. Misschien moet ik het ook doen.

Maar ik... ik denk dat je een tweede kans verdient.

JUDITH. Is dat echt?

WILLIAM. Ik ben van plan om in mijn rapport te melden dat je geen aandeel hebt in een collaboratie en dat je de hoeve mag houden.

JUDITH. Oh, dank u! Dank u!

Judith geeft hem een stevige knuffel. Hij is overweldigd en sluit de ogen voor ze hem loslaat. Hij is er duizelig van.

JUDITH. Ge moet uitgehongerd zijn. Kom naar beneden, toe... Ik maak u een lekker ontbijt klaar. (Af.)

WILLIAM. Oh, mijn god! Oh, mijn god!

* * * * *

20.

De bossen. 's Avonds.

Samuel staat bij een boom. Aan de laagste takken heeft hij een paar touwen met een lus gehangen. Ze waaien in een zacht briesje. Hij heeft een zak bij zich en zijn geweer staat tegen de boom. Uit de zak haalt hij een dood konijn. Hij hangt het in een lus aan de tak. Hij doet hetzelfde met een tweede konijn. William komt opgelopen. Hij is buiten adem.

WILLIAM. Samuel!

SAMUEL. Pak vast!

Samuel gooit een konijn naar William, die het automatisch opvangt. Als hij ziet wat hij eigenlijk in handen houdt, gooit hij het van zich af. Het laat bloed achter op zijn handen.

SAMUEL. Is maar konijn. Hangt het omhoog. Hier.

Samuel toont hem waar. William veegt zijn handen af aan zijn broek en schudt van nee. Hij zucht. Samuel neemt zelf het konijn en hangt het op.

SAMUEL. Ze staan aan onze kant, hebt ge gezegd. Hu. Spijt me, konijn.

WILLIAM. Wat heeft dit te betekenen? Wat ga je doen?

SAMUEL. Val opzetten. *(Hij hangt nog een konijn op.)* Een hongerig Beest verzaakt niet aan de roep van het bloed. Is zijn natuur. Hij komt. Ik wacht hem op.

WILLIAM. Dit is in strijd met alle regels.

SAMUEL. Spreek er dan met niemand over.

WILLIAM. Wij mogen het Beest niet benaderen. Wij mogen alleen observeren en daarna rapport opstellen. Er is een andere groep, de Uitroeiers, gespecialiseerd in...

SAMUEL. Geen specialisten nodig. Doe het zelf.

WILLIAM. De Uitroeiers kunnen het beter.

SAMUEL. Godverdomme! Gij staat hier alleen maar te keffen. Houd uw stomme bek!

Er hangen nu verscheidene konijnen in de boom. Samuel gooit er nog een paar aan de voet.

SAMUEL. Ga naar binnen. Dit is geen werk voor een jongen.

WILLIAM. Ik blijf.

SAMUEL. Blijf dan hier bij mij staan. En houd u stil.

Samuel neemt zijn geweer en de lege zak en gaat van de boom weg. Hij neemt zijn positie in, gaat zitten en houdt de boom scherp in het oog. William komt bij hem, maar hij is er niet gelukkig mee. De tijd gaat voorbij. Het wordt donkerder. De wind wordt iets strakker en doet de takken ruisen. Plotse aandacht bij Samuel. Hij fluistert.

SAMUEL. Ruikt ge dat?

WILLIAM. Wat?

SAMUEL. Rottend vlees. Zeik.

WILLIAM. Nee.

SAMUEL. Hij komt.

Samuel ziet iets. Hij mikt in de richting van de boom.

SAMUEL. Daar...

WILLIAM. Waar?

SAMUEL. Hij gaat naar het konijn. Maar hij kan er niet aan. Ziet ge de ogen?

WILLIAM. Nee. Waar?

SAMUEL. Vlak voor u.

WILLIAM. Ik zie gee

SAMUEL. Zijn bek hangt open. Hij lacht, de smeerlap! Nog een! *(Cirkelt met het geweer.)* Hier een. En een daar. Omsingelen ons.

WILLIAM. Ik zie niets.

SAMUEL. Smerige rotzakken! *(Hij schiet.)* Daar is er nog een. Drie stuks.

WILLIAM. Er is daar niets.

SAMUEL. Hebben mijn zoon vermoord. Werd er ziek van. Ik maak u kapot! *(Vuurt.)* 's Geen normaal beest. Kent geen angst. Zoals hij kijkt... alsof hij u kent...

William grijpt Samuel vast en schudt hem door mekaar.

WILLIAM. Er is daar niets! Geen vossen! Niets! Leg dat geweer weg.

SAMUEL. Van mijn lijf!

Samuel gooit William zonder moeite van zich af. Die valt op de grond. Samuel herlaadt het geweer.

SAMUEL. Er vandoor! Echte lafbekken! Ik krijg u wel!

Samuel gaat achter de Vossen aan. William blijft alleen achter bij de boom.

WILLIAM. Maar er is daar niets...

Hij zakt op de grond en begint te snikken. Ergens in de verte klinkt een schot. Dan nog een, nog verder weg.

Lange pauze. Alleen het gefluit van de wind in de takken en het gesnik van William.

Plots kraakt in de buurt een tak. William schrikt zich te pletter!

WILLIAM. Wa... wie... Wie is daar?!

JUDITH. *(Op met olielamp.)* Oh mijn god! William! *(Bezorgd.)* William? Zijt ge gekwetst?

WILLIAM. Nee.

JUDITH. Wat is er gebeurd?

WILLIAM. Jij moet hier niet zijn.

JUDITH. Sam evenmin. Ik breng hem naar huis. Waar is hij? Ik heb schoten gehoord.

WILLIAM. Hij is weggelopen.

JUDITH. Waar naartoe?

WILLIAM. Hij jaagt op Vossen.

JUDITH. *(Met afschuw.)* Hij jaagt op wat?

WILLIAM. Hij ziet ze, maar ik zie ze niet. Waarom kan ik ze niet zien?

JUDITH. Dat weet ik niet.

WILLIAM. Als jij achter hem aan ging, zou jij ze dan zien?

JUDITH. Ik...

Pauze.

WILLIAM. Zou jij ze zien?

JUDITH. Weet ik niet.

WILLIAM. Geloof jij dat er vossen zitten in deze regio?

JUDITH. Ja.

WILLIAM. Je bent wel verplicht om dat te antwoorden. Ik zei immers dat ontkennen een teken is van collaboratie. *(Pauze.)* Het zijn niets dan leugens? Ja toch?

Niet wetend wat te antwoorden, doet Judith er het zwijgen toe. Het feit dat ze niets zegt, is voldoende voor William.

WILLIAM. Weet iedereen het?

JUDITH. Weet ik niet. Ik denk het niet.

WILLIAM. God. Ik heb geleerd dat twijfel een teken van zwakte is...

Hij klampt zich wanhopig aan Judith vast.

WILLIAM. Mijn missie... Mijn leven...

JUDITH. 't Is goed...

WILLIAM. Oh god.... alsjeblijft...

Hij huilt. Judith troost hem.

JUDITH. Shh... 't Komt goed... 't Komt goed. Shh...

Plots zoent hij haar. Ze duwt hem weg, geschokt.

JUDITH. William... nee... Het spijt... Dit kan niet...

WILLIAM. Ik dacht dat je... Je bent altijd zo vriendelijk voor mij geweest.

JUDITH. Vriendelijk, meer niet. Ik ben een getrouwde vrouw.

Pauze.

WILLIAM. Hij heeft je al maanden niet meer aangeraakt. Sara Antons heeft het me verteld.

JUDITH. Dat heeft er niets mee te maken. Ik ga Sam zoeken.

WILLIAM. Nee, dat kan niet. Hij schiet in 't wilde weg. Het is te gevaarlijk.

Hij gaat voor Judith staan en verspert haar de weg.

JUDITH. Sam zou me nooit kwaad doen.

WILLIAM. Blijf hier. Alsjeblief. Ik...

Hij probeert haar opnieuw te zoenen. Ze duwt hem van zich af.

JUDITH. Ik heb nee gezegd!

WILLIAM. Mijn leven lang heb ik mezelf de dingen ontzegd die ik wou. Dat is wat de Vossenzoeker doet, omwille van zijn missie.

JUDITH. Laat me door, alstublieft. Ik moet Sam vinden.

WILLIAM. Al veertien dagen lang droom ik dag en nacht van jou. Het is een marteling!

JUDITH. Dat is mijn schuld niet.

WILLIAM. Judith...

JUDITH. Ga uit de weg.

Pauze. William kalmeert .

WILLIAM. Ik wil een akkoord met u sluiten...

JUDITH. Wat?

WILLIAM. Ik zal gaan. Ik vertrek morgen. En ik geef je een volledig *alles veilig* voor de hoeve.
Als je... met mij naar bed gaat.

Pauze.

JUDITH. Nee.

WILLIAM. Dan... dan zal ik zeggen dat de Vossen hier gekomen zijn om uwentwil. Omdat je een
dronkaard bent, een overspelige vrouw. Ik zal verklaren dat je seks hebt met beesten,
dat je een Vossenhoer bent.

JUDITH. Dat durft ge niet.

Pauze. Ze kijken mekaar strak aan.

JUDITH. Ik dacht dat ge beter waart dan dat.

WILLIAM. Ik dacht dat ik nog heel wat anders was.

*Heel traag gaat Judith op de grond liggen. William gaat op haar liggen en probeert op een
compleet onhandige manier seks met haar te hebben. Ze draait haar gezicht weg van hem.*

Uit het donker duikt Samuel op met het geweer. Hij blijft staan, zijn ogen kijken wild.

SAMUEL. Gij godver...

JUDITH. Sam!

William springt recht. Hij deinst achteruit voor Samuel, die nadert.

WILLIAM. Alsjeblief... Niet... Niet...

Samuel schiet hem in de borst. Judith kijkt naar Samuel, vervuld door afschuw.

SAMUEL. Ik heb een Vos geschoten.

21.

Twee dagen later.

Samuel en Judith zitten in de keuken. Een flauw winterzonnetje filtert door het raam.

Ze hebben hun zondagse kleren aan. Judith is vreselijk onzeker, Samuel is rustig en kalm.

JUDITH. Hoe laat is het?

SAMUEL. Kwart na.

JUDITH. Ik dacht dat ze er al zouden zijn.

SAMUEL. Ze zijn er gauw. (*Pauze.*) Ge hadt gelijk wat betreft de prei. Nog een paar dagen in 't veld en hij was rot. (*Pauze.*) Prima oogst trouwens. De dingen worden er nu al beter op.

Judith gaat door het raam kijken.

JUDITH. Waar blijven ze toch? Ik kan niet tegen al dat wachten.

SAMUEL. Ze zijn er gauw.

Judith gaat opnieuw zitten. Ze wachten.

JUDITH. Waar hebt ge hem gelegd... William?

SAMUEL. In de schuur.

JUDITH. Hebt ge iets... zijn gezicht bedekt met iets?

SAMUEL. Een stuk zak. Meer dan hij verdient.

Pauze.

JUDITH. We hadden hem moeten begraven en zeggen dat hij spoorloos verdwenen is.

SAMUEL. Nee. Ik heb het u gezegd. We hebben niks te verbergen.

JUDITH. Gij hebt hem gedood, Sam.

SAMUEL. Yep. Dat klopt. En ik ben er fier op ook. (*Pauze.*) We zouden een beloning moeten krijgen voor wat we gedaan hebben. Compensatie.

JUDITH. Dat gaat ge toch niet zeggen.

SAMUEL. Jawel. Zij hebben hem op ons afgestuurd. Een Vos in de vorm van een jongen.

JUDITH. Zeg dat niet, toe. Noem hem collaborator. En word niet kwaad. Want dat helpt van geen kanten.

SAMUEL. Hij zei dat hij er was om ons te helpen. In werkelijkheid is hij gekomen om ons kapot te

maken, omdat zijn vriendjes er in maart niet in slaagden.

JUDITH. Wanneer de Vossenzoekers er zijn

SAMUEL. Dan heb ik een paar woordjes klaar.

JUDITH. We zullen uitleg moeten geven. Rustig, kalm. We moeten ervoor zorgen dat ze het begrijpen, of...

SAMUEL. Ik leg het wel uit. Hoe hij de boerderij niet grondig wou doorlichten. Altijd excuusjes klaar. Dat hij de bossen niet in wou omdat hij wist dat ze zich daar schuil hielden.

JUDITH. Hij heeft het teken niet willen zien. De boodschap met de wol. Vergeet dat niet te zeggen.

SAMUEL. Goed dat ge 't herinnert.

JUDITH. Wat nog?

SAMUEL. In de bossen zei hij dat hij de Vossen niet kon zien, terwijl ze er waren, recht voor zijn neus!

JUDITH. Hij heeft geprobeerd u tegen te houden toen ge 'r wou op schieten.

SAMUEL. Yep. Is me ook niet gevolgd toen ik er achter aanging. En toen zijt gij gekomen... en heeft hij u aangevallen. Als ik nog twijfels had, wist ik het op dat ogenblik heel zeker. Toen heb ik het Beest in hem gezien. (*Pauze.*) We zouden een compensatie moeten krijgen. Wat er gebeurd is, is niet rechtvaardig.

JUDITH. En als ze ons niet geloven?

SAMUEL. Natuurlijk geloven ze ons. 't Is toch de waarheid, of niet?

Er wordt hard op de deur geklopt.

E i n d e

Met VOSSENDOEKER (2011) heeft Dawn KING (G.B.) een bizarre, donkere fabel geschreven, gesitueerd op het platteland, in een tijd die niet bepaald is, in een Dystopia waar de Staat alles controleert.

De grote boosdoener, oorzaak van alles wat verkeerd kan lopen, is de VOS. Hij is het Beest, de bron van alle kwaad. De VOS moet kost wat kost bestreden en uitgeroeid worden. Hij verzielt niet alleen oogsten, hij beïnvloedt ook de geesten van de burgers en hij is een moordenaar. Zijn ultieme bedoeling is de ondergang van de gehele natie.

Kortom, alles wat in deze geleide maatschappij verkeerd loopt, is de schuld van de VOS. Zijn vreedzame landbouwers zoals Judith en Samuel collaborators van de VOS? Dat probeert de professionele Vossenzoeker William te ontdekken...

Verwijst dit stuk naar het gevaar van fundamentalistische zekerheden?

Of lijkt het op een kwaad dat zo'n 70 jaar geleden gestopt werd, maar dat zich in een parallelle wereld anders ontwikkeld heeft?

Vergeet vooral niet dat alles altijd de schuld is van de Andere...

VOSSENDOEKER zal alleszins discussie uitlokken...

* * * * *

Met VOSSENDOEKER won Dawn KING in 2013 de National Theatre Award (G.B.)

* * * * *